

Рік XVII. Нью Йорк, Четвер, 23-го Грудня 1909. Число 50

Vol. XVII. New York, N. Y. Thursday, December 23, 1909. No. 50.

ПРАВДА ГОРОЮ

Нашим читачам і приятелям певно звісно, що минувшого року, в місяці грудню протягом кількох тижнів тягнув ся в нью-йорським кримінальним суді процес проти членів редакції „Свободи“, а іменно д. Конст. Кирчова і Ант. Цурковського, як менаджера і редактора, в наслідок скарги ігумена православного монастиря, о. Арсенія.

Процес сей спричинила стаття під заголовком „Влагодичинний“, поміщена в 26-м числі „Свободи“ з 25-го червня 1908 р. Кажемо: нашим читачам певно звісно, бо хотай ми про сей процес дуже мало писали, то за се про нього тим більше розписували ся наші тутешні часописи; самі не маючи про перебіг процесу найменшого поняття, не завадали собі навіть стільки труду, аби явити ся хоч один раз на розправу, редактори наших „народолюбних“ газет за те висисали з пальця байки з „тисяч і одної ночі“, приперчували їх своїми босяцькими догмами і лайками та так пускали між своїх читачів сензаційні сплетні та байки — на більшу хвалу тої ідеї, якій вони служать.

На всі повисші напасти „приятелів“ народа „Сво-

бода“ не реагувала, а то з всіляких причин: по перше з тактичних взглядів вважало ся річню не політичною писати про сю справу, яка точить ся в суді; по друге, що-б панам редакторам наших „народних“ часописей з етикою перекрутки „з Krakowskiego“ відповісти так, аби вони хоть дрібку порозуміли о що річ ходить, треба-б було хіба відповідати їм їхньою питомою мовою, а тоді „Свобода“ мусіла-б конечно була зійти до їхнього морального уровня, чого зі взгляду на пошановане наших читачів та становище часописи ніяк не годило ся робити; по третє, ми сьвято в се вірили, що справа слухна муєть завсїгда вийти як олива на верх, ми вірили в справедливість Божу і народню і тому ждали спокійно кінця.

Процес, як сказано вище, точив ся в грудни минувшого року протягом кількох тижнів. Переслухано десятки свідків, так зі сторони обжаловуючого як і оборони, списано грубий том протоколів і справа вже мала бути слідуемого дня віддана до рішення суд'ям присяжним. І як раз нещастє хоче, що один присяжний судія тяжко захорів. Суд ждав один тиж-

день, опісля другий тиждень, а коли присяжний судія не явив ся, висла-но судово-лікарську комісію, яка вернувши, здала справозданє в суді, що згаданий присяжний судія власне перебув важку операцію і нема надії, аби він так скоро міг явити ся.

Тоді судія, що вів цілу справу, розв'язав позісталий суд присяжних а справа лишилася неполаджена.

Тепер після тутешної процедури були дві дороги: если зібраний стороною обжаловуючою матеріал був того реда, що засудженє обжалованих являло ся хотайби не цілком певне, але лишень тільки в при-ближеню можливе, тоді суд розписує поновну розправу, переслухує на ново всіх свідків і т. д. Коли ж знова докази оборони суть того реда, що засудженє являє ся впрост неможливим, тоді публичний обжалователь (district attorney) — се однак случася вельми рідко — відступає зовсім від скарги.

Се послідне стало ся і в процесі редакції „Свободи“ з ігуменом Арсенієм, як се посвідчає поміщена понисше копія судового рішення.

Про перебіг самого процесу тут не будемо говорити. Про се пехай говорить судовий протокол, який почнемо друкувати до-слідно сейчас в слідуєчій числі. З нього довідають ся читачі про цілу справу найточнійше. Нехай слова говорені в суді під присягою, слова так обжалованих як і оборони та свідків з обох сторін говорять самі за себе. Ми не будемо від себе додавати ні одного слова коментаря. Осуд на підставі голих фактів лишаємо виключно читачам.

На сім місці тільки зазначуємо, що почувася до сьвятого обовязку зложити прилюдну подяку добр. Леонардові Світкінові, теперішньому судії в Municipal Court-і, за енергічне, сказати-б повне самовідречення ся веденє і кермованє оборони. Коли справа скінчила ся повною перемого „Свободи“ то се в великій мірі треба завдячувати його вірі в слушність заступованої ним справи, яка давала йому і силу вложити цілу свою душу в веденє оборони.

Як сказано, з слідуєчим числом починаємо печатати судові протоколи з цілої справи.

At a Court of General Sessions of the Peace

of the City and County of New York, holden in and for the County of New York, at the Building for Criminal Court in the Borough of Manhattan of the said City, on the 19th day of December in the year of our Lord one thousand nine hundred and Nine

PRESENT,

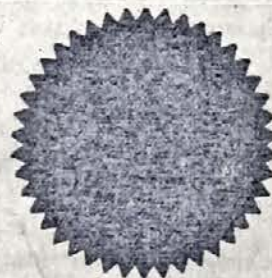
The Honorable Warren W. Foster

Judge of the Court of General Sessions of the County of New York,

Justice.

THE PEOPLE
OF THE STATE OF NEW YORK
againstOn Indictment for Publishing A LibelKonstantin Kiegor filed October 8th 1908and Anthe Kurkowsky Konstantin Kiegor Anthe Kurkowsky
On motion of the District Attorney, it is Ordered by the Court that this indictment against the defendant, be and the same is hereby dismissed.It is further Ordered that the said defendant, and H. Finkelstein his surety, be severally discharged from their Undertaking to Answer.

A true extract from the Minutes.

Edward R. Corroll
Clerk of Court.

G183

Руський переклад повисшого звучить:

На засіданю кримінального Суду

міста і повіту Нью Йорк, для справ ньюйорського повіту, містачого ся в будинку кримінального суду дільниці Мангатан того самого міста, відбувним ся ві второк дня 14-го грудня, року Божого тисяч девятьсот дев'ятого, в присутности Його Достойности Warren W. Foster-а, судії кримінального суду повіту Нью Йорк, як судії, Народу Стейту Нью Йорк проти Константина Кирчова і Ант. Цурковського, в справі обжалованя, внесеного 8-го жовтня 1908 р., по причині прасового очернення, розказує ся згідно з внесенєм головного Прокуратора, аби повисше обжалованє проти Конст. Кирчова і Ант. Цурковського, обжалованих, отсим і силою того відкинути.

Дальше розказує ся, аби висше наведених обжалованих і Н. Finkelstein-а, їх ручителя, звільнити від всякої відвічальности.

За правдивість витягу з протоколу

Edward R. Corroll, уряд Суду.

(Печать судова)

Повисшій судія Леонард Світкін, бувший оборонець в процесі „Свободи“.

Богдан Хмельницький унраїнський Гетьман.

Битва під Берестечком.

(Дальше.)

Селяни сіли їсти як нараз хтось крикнув, що вся старшина втікла з обозу.

„Пропали ми всі“, крикнули селяни, і покидавши страву в мисках, кинулись слідком за козаками на греблі. Від великого натовпу греблі порозлазились в багні, нарід валом повалив ся в болото і почав топиться. Богун стояв по другий бік гребель, кричав щоб вони не топили ся бо їх ніхто і не думав кидати. Перелякані селяни топились один на другого, стикали ся лобами і валками летіли в воду.

Поляки не могли розібрати, що то за диво і не швидко довідали ся, що козаки й селяни втікли з обозу. Тоді вони кинули ся на покинений обоз і захопили навіть горшки з борщем та саламахою. На жару пекли ся цілі барани; Поляки були голодні й кинули ся на страву. В той час згинув і митрополит Йосиф, відбиваючи ся рядом з селянами від Поляків. Люті Поляки напали на тих селян, що зістали ся в обозі, витягли їх з під возів і повбивали усіх. Багато народа кидало ся в воду, щоб легше було вмирати в воді, ніж терпіти муки від Ляхів.

Три тисячі козаків і селян втікло на пригорок і дорого продали свою жизнь Ляхам. Богато Ляхів побили вони обороняючись, а як побачили, що на них наступає кругом велике військо, вони вскочили в річку і потопились. Триста чоловіків переплили на невеличкий островець на Стирі і обороняли ся цілий день; звідки лише приступили до него Поляки, вони відбивались косами. Вже ніхто не хотів іти на них. Потоцький післав післанця і обіцяв дарувати їм життя, як тільки вони піддадуть ся. „Ні Ляхи! не підурите ви нас обіцянкою, ми ставимо нізащо вашу ласку, а наша жизнь нам не дорога!“ відказали вони з острова. Потім показали Полякам багато срібла і золота, що забрали втікаючи з табору. „Дивіть ся як ми цінимо отсе добро! воля козакови дорожча від усього!“ крикнули вони і кинули срібло і золото у воду.

Потоцький післав на них військо. Сам король прийхав подивитись на таке диво. Козаки прочитали молитву, розпрощались і кинулись на Ляхів. Кождий з них загинув вбивши поперед одного Ляха. Ціла сотня Поляків полягла поки їх повбивали. Зістав ся один; він вскочив в човен і відмахував ся косою. Чотирнадцять куль всадили в нього Ляхи, а він ще стояв на ногах та відбивав ся. Один Лях кинув ся на него з косою і мусів відскочити назад; король крикнув, що він дарує йому життя за сміливість.

„Я нехтую життям і хочу вмерти по козацьки!“ крикнув він до Поляків. Кількох Німців влізло в воду по шию і закололо його списами.

Так скінчила ся берестецька битва. Самі Поляки дивувались, що так легко побідили козаків. „Хто може сказати, що ми побідили козаків! Сам Бог побідив їх!“ говорили тоді Поляки. Побідила козаків зрада козацьких старшин, та Татар. Кримський Хан усе держав при собі Хмельницького під сторожею. Як би був Хмельницький коло війська, може-б битва скінчила ся трохи инакше. В Берестечко дійшла чутка до польського короля дуже радісна для Поляків: в Галичині підняв ся бунт селян, і той бунт Поляки загасили. Хмельницький розсилаючи листи по Україні до народа, післав і в Галичину такий лист. На карпатських горах, званих Бескидами, підняли ся Гуцули. Один шляхтич Напівський задумав забрати польські твердині в Галичині, завоювати Краків віддати Хмельницькому. В Галичину ще не прийшла чутка про берестецьку битву. Напівський не знав, що Поляки побили козаків під Берестечком, і став старшиною гуцульського загону. До нього пристав якийсь чернець, зійшовши з гір на долину з гуцулами. Чернець і Напівський говорили селянам, що вони прийшли визволити їх з ляхської та жидівської неволі, та почали бунтувати села. Щоб скоріше забрати замки, Напівський назвав себе польським шляхтичем Косткою, і скрізь говорив, що його прислав король зайняти усі замки і показував лист від короля. Замок Чорштин стояв на високій горі над річкою Дунайцем. Староста був у війську, а в Чорштині сидів підстароста жид. Жид впустив Напівського і Гуцули ввійшли в замок.

Тоді краківський архієрей післав спитати Напівського, хто йому дав право сидіти в Чорштині. Напівський відписав архієреєви, що йому дав сам король, а він зветь ся Костка.

„Я знаю всіх Косток у Польщі“, сказав архієрей: „се не Костка“. Тоді він назбирав тисячу шляхтичів і післав їх під Чорштин. Поляки стали кругом замку і почали стріляти з гармат, але вбили тільки одного кухаря.

Вже на поміч Напівському йшли нові гуцульські загони, як Поляки піймали тихенько Напівського і

черця, відвезли їх до Кракова і там вбили Напівського на залізний пал, а черця розрубали на четверо. Всіх гуцулів випустили з замку до дому. Після того прийшла в Галичину звістка, що Поляки побили козаків і селяни перестали бунтуватись.

Після берестецької битви король сам хотів іти на Україну і не кидати польського війська, поки не візьме столиці України-Київ. Вперед себе він післав Вишневецького та Калиновського навздогінці за козаками. Вишневецький виступив на Дубно, а Калиновський на Крем'янець. Король повів військо слідком за Калиновським.

Польське військо знайшло одну пустиню на Волині. Нарід попереходив в московське царство, в курську та вороніжську губернію. Ніде не видно було ні городів ні сіл. Не видно було ні людей, ні звірів, тільки птиці крутили ся в повітрі над трупами. Скрізь було видно попіл, скрізь валялись трупи. Ніхто не орав і не сів; поля заросли таким високим буряном, що коні пірнули в нього з головою і з людьми, що сиділи на конях.

Поляки зруйнували Волинь гірш від татарської Батисвої орди. Поляки бачили скрізь по полі розкидані українські трупи. Двадцять дві тисячі козаків і селян пропало тоді, як вони втікали з під Берестечка. Не було де знайти шматка хліба, не було навіть звіра в лісі, щоб застрілити і спастись від голодової смерті.

Поляки чули, ідучи лісами, як в кущах стогнали нещасні козаки й селяни. Вони їли коріне і всякі лопухи, та й того трудно було дістати. Зачувши польську розмову, козаки залазили в кущі рачки, бо не було сили встати на ноги. Король звелів піднимати їх з землі, давати їм хліба, а вони відвертались від того хліба, і розбивали собі голови до пнів та каміня. Немилосерний Калиновський брав по дорозі козаків в полон і привязував до сідла за шиї: вони мусіли бігти за конем як собаки з ловцем. Вишневецький застав під Дубном три тисячі стомлених і слабих від голоду Українців і звелів всіх повбивати до останнього чоловіка.

Не було краще й Полякам в волинській пустині. В них нестало хліба, а дістати не було де. Піші жовніри пухли від голоду: між ними почались хороби. Пани почали нарікати на короля за те, що він саме в гарячий час викликав їх з домів і завів в голодний край. Король мусів пустити військо до дому, і сам вернув ся до Варшави. Тільки тридцять тисяч війська рушило далі на Україну. Голод був такий, що військо мусіло їсти конину, що три дні гнила в болоті. Півтора тисячі панів полягло від голоду і холери, поки вони прийшли в Київщину. Поле було вкрито спілим хлібом. Поляки кинулись на хліб, але нігде не нашли ні одного млина. Українці спалили всі млини. Поляки мусіли їсти зерно пражене на огні.

В той час, як Калиновський і Потоцький вели військо на Україну, друге польське військо завоювало вже Київ. В той час, як ішла битва під Берестечком, Радзівіл стояв з литовським військом над Приплетю. Почувши, що король поконав козаків під Берестечком, Радзівіл рушив і собі на Україну; розбив козацького полковника Небабу, зруйнував Чернігівщину і підступив під Київ. Часть Київлян сіла на байдаки і утікла в Черкаси, і Радзівіл став обозом коло Поділя. Сам Радзівіл зайняв покої митрополита коло сьв. Софії. З двох сторін наступали на Україну Поляки.

Де-ж тоді був Хмельницький? Що він думав, що гадав, щоб визволити Україну від Поляків.

Між народом ходила чутка, ніби Хмельницький втік з під Берестечка і збирав на Україні нове військо; другі говорили, що його держить кримський хан на ланцюху і бє нагайками. А справді діло діялось так:

Після того, як Поляки розбили козаків під Берестечком, а Татари кинулись на втікача, Хмельницький поїхав слідком за ними доганяти хана і просив його, вернути Татар на Поляків. За Хмельницьким зараз поїхав і його писар Виговський. Хан не пустив їх обох і повіз їх вночі ще далі від Берестечка. Хан сердив ся на Хмельницького, допікав йому, що він його піддурив, казав, що польського війська буде мало, а його виступило дуже багато; нарікав, що Поляки забрали в полон татарську старшину, і навіть грозив віддати Хмельницького і Виговського Полякам. Хмельницький просив, благав хана не покидати його і дати йому татарське військо, але нічого не допомогло. Хан задержав Хмельницького як в полону, пустив тільки Виговського, давши йому двадцять тисяч Татар. Татари перейшли з ним назад 20 верстов, покинули його і вернулись знов до хана. Виговський не вернув ся вже в козацький обоз під Берестечко: мабуть бояв ся, щоб козаки не віддали його Полякам, і поїхав на Україну за грішми для Хмельницького. Хан держав Хмельницького доки не вернув ся Виговський з Чигирини і привіз викуп за гетьмана. Кажуть, ніби Хмельницький заплатив за себе вісімсот тисяч таларів. Хан тоді випустив його з честю, обіцяв зістатись його щирим приятелем і сказав, що він не пускав Хмельницького в козацький обоз, щоб козаки не віддали його Полякам.

(Дальше буде).

3 цілого світа.

Велике князівство Фінляндське, злучене з Росією тільки персональною унією, переповнене російським військом, бо „самодержець всеї Руси“ має знищити останні сліди народної самостійності Фінляндії. Російські члени російсько-фінляндської комісії випрацювали дотично будущего державно-правного становища Фінляндії начерк, яким відбирав ся Фінляндському союзови отсі точки: Участь Фінляндії в державних видатках і податках, обовязок військової служби і воєнні видатки, права російських підданих в Фінляндії, постанова що до державної мови, виконувая російських судових вироків, головні основи адміністрації, карне законодавство, головні основи судового і процесового поступованя та шкільництва, дальше право о стоваришеннях, печатний закон, цловий закон, охорона патенту і духовного майна, грошовий оборот, поштовий, телеграфічний, воздушний і залізничний рух, корабельний рух і право чужинців в Фінляндії.

Сю брутальну русифікацію розширено також в понижаючий спосіб на всі. Цар згодив ся на постанову ради міністрів, після котрої в будучности представники фінляндської правительственной влади не можуть виступати самостійно на заграничних конгресах, конференціях і міжнародних торжествах, о скільки они мають політичний характер. Коли ті конгреси і т. п. не є політичні, можуть Фінляндії виступати на них як приватні особи або представники приватних товариств. Коли-б оказало ся konieczним, щоб на яких міжнародних зборах явили ся офіційні представники Фінляндії, можуть ті представники виступати лише як члени російських делегацій і коли-б їх не було, тоді фінляндські представники не можуть брати участі в нарадах.

Так отже цар нищить зовсім самостійність Фінляндії поступаючи з нью зовсім подібно, як і свого часу з Україною.

Непевні поголоски про воєнні приготования Япанії суть нині урядово ствердженими фактами. Япан дійсно перевозить свою армію на азійську сушу, висаджує військо на побережжя Камчатки і студіє фортифікації Владивостока. Сим разом петербургське правительство вже не легковажить собі япанських приготowań. В Петербурзі паує велике занепокоєне, особливо від часу, як міністер війни Сухомінов ствердив урядово, що Япан поспішно зброїть ся. Рівночасно доносять з Харбіну, що Япан зарядив частинну мобілізацію. Провід над змобілізованими силами обняв генерал Курокі. Говорять навіть, що вибух

війни між Росією й Япаном мусить невдовзі наступити.

Чому Япанія хоче війни з Росією? На се питає мусить бути відповідь инакша ніж перед останною війною. Тоді цілю Япану було здобути звершений уже раз Порт Артур, як точку опору для операцій на азійським континенті. Тепер по величезнім поводженню цілю Япану далеко більша: він хоче цілковито відтяти Росію від Тихого Океана, щоб на випадок війни з Злученими Державами о перевагу на тім океані бути безпечним перед нападом російської флоти від заходу. Такої флоти Росія не має, коли Япан знов виграє пляновану тепер війну і забере Владивосток, решту Сахаліну і Камчатку: тоді Росія була би цілком відперта від Великого Океана.

Характеристична річ, що Япан розпочинає приготования в тій самій порі, що тому 6 літ, то є в осени. Тоді Япанці покінчили свої приготования в половині зимми і 7 лютого 1904 р. напали несподівано на російські кораблі, числячи на те, що борбу на суші розпочнуть з весною. Так і стало ся: з початком цвітня відбували ся перші битви над рікою Ялю. Тут повторяєть ся та сама історія. Під кінець осени Япан розпочав свої приготования, в половині зимми 1910 року може бути готовий.

Останні телеграми з Петербурга доносять, що Япан не має неприязних замірів супроти Росії, а мобілізація має на меті утримане здобутих країв; тепер між Росією й Япаном відбувають ся важні переговори, котрі скінчать ся підписанем дуже важного міждержавного трактату. Можливо, що Япан мобілізує армію в тій цілі, щоб російське правительство було в переговорах більше уступчиве.

Льондонські дневники доносять, що з хвилею, як тридержавний союз (то є союз, в якого склад входить Австрія, Німеччина і Італія) добіжить до кінця (то є 1912 р.), має повстати чотирдержавний союз між Англією, Росією, Францією і Італією. Услівя сего союзу предложено вже правительством згаданих держав. Сій вісти ледво чи можна вірити. Сеж відома річ, що англійська печать радо полює на сенсацію, а не иншу цілю має очевидно й згадана вість.

Між Грецією а Туреччиною наступило знов напружене відносин. Турецький посол в Афинах Уабібей і військовий командант в Прівіда доносять що Греція робить великі приготования в Тесалії і на турецькій границі. Причинкою нового погіршеня відносин є очевидно знов давний предмет спору поміж обома сусідніми дер-

жавам: остров Крета. З Каней, столиці Крети доносять про Кретийці постановили рішення суду острова в сей спосіб, що хотять вибрати своїх послів до нового грецького парламенту. Очевидно здають собі они справу з небезпеки, яку потягнув би за собою подібний поступок, а навіть числять на можливість війни між Грецією а Туреччиною. Є виключенням, щоби Греція не прийняла послів, а кретийські дипломатичні круги є того переконання, що опікувачі держави не дозволять Туреччині доходити своїх суверенних прав з оружьем в руках. В кождім разі задумують виставити 40.000 людей.

Дня 17-го с. м. помер бельгійський король Леопольд. Зі смертю сего короля зійшла до гробу людина, про яку від ряду літ раз враз писали журналісти. Він вступив на бельгійський престол в 1865-ім році і сейчас зазначився своєю незвичайною захланністю на гроші, яка не пофнула ся перед ніяким средством. Зглядом своєї родини відзначав ся він незвичайною брутальністю, але за те там, де ходило о задоволення его похотий, кидав золото повними жменями. Хоть сивий вже, безвинно удержував зносини з усіма „дамами“, а позаяк шкандальне його життя в його краю викликало загальне згіршене і негодуване, тому він сцену своїх любовних афер переніс у Францію. Тут він по черзі жив з проституткою, опісля знова донькою нортієра яку „підніс до гідності „баронової“ Vaughan“. Для нього побудував коло своєї літньої резиденції віллу, яку тайний хідник лучив з королівським замком. Коли про се дізнав ся народ, полюбовниця муєїла втікати з краю. Тепер вона живе з двома дітьми, яких батьком є померлий король в віллі недалеко Парижа. І коли він міліони видавав полюбовницям, то о тільки знов був скупий для своїх дітей і жінки. Шкандальне його життя дійшло до того степеня, що навіть всі його „товариші“ на престолах прилюдно уникали уєяких з ним зносин.

Чорною плямою тяжить на ньому бестіяльність, якого він допускав ся над нещасними муринами в Конго. Протягом дванадцяти літ він нелюдськими знущаннями витиснув з муринів 100 мільонів. Нюдна тортура не була залишена, аби лиш муринів нагаляти до праці в визискуваню природних багатств краю, а особливо збираня гуми.

Його наслідником став його свояк князь Альберт, маючий тепер 34 літ.

РУСИНИ! ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ Р. Н. СОЮЗА. СОЮЗ ПЛАТИТЬ 1000 ДОЛ. ПОСМЕРТНОГО.

Чим скорше до діла!

В 45 числі „Свободи“ підніс д. П. Кирилюк, учитель з Скрентон, Па., гадку про колонізацію Мексиканської країни нашими руськими емігрантами, а в недовзі потім, бо в 48 числі тої самої часописи, забрав слово в тій самій справі Всеч. о. І. Велигорський, признаючи порушеній справі далекоюсягнє значінє для нашої заморської еміграції; подавши свої цінні гадки, заохотив русько-американських провідників-патріотів працюючого люду до живого заінтересованя ся колонізацією Мексика руським народом. Я, не криючи ся мушу сказати, що заінтересованє ся сею справою росло у мене з кождим днем що раз більше; кождо руську і руську газету хапав я лакомо до рук, перебігав стрічку за стрічкою, шукаючи здорового голосу котрого зі щирих а при тім правдивих провідників робучого нашого люду.

Маючи можливість читати всі в Америці видавані руські часописи, всіх можливих і дійсних партій, напрямків і відтінків був я певний, що прецінь найде ся хтось, що забере голос і промовить слово, та приспішить тим способом нині ще в ембріоні находячу ся справу колонізації, її зреалізованє. До такої смілої гадки я мав свою причину — а то переконанє, що в Америці провідників-патріотів Русь має не аби яку силу як се видно по числі виходячих тут газет ну і по немалім крику в русько-американській пресі на тему любови до працюючого народу! Попадає ся мені в руки „Р. А. Вістник“ Ну! гадаю, тут певно найду щось доброго, бо знаю, що сам цвіт і слава угро-русського народу заклає ся на всіх сьвятках, що лише они, себто водсovia, як себе бундучно називають, боюють і працюють для добра народу. Розвертаю газету і зараз падає мені в око напись товстими буквами надрукована: „Иїме-ли потребу на „Угросуруску Лигу“? Може бути що під тим наголовком буде бесіда за колонізацію, думаю собі і читаю ось що: (наводжу дословно): „Америка єст краєм крику. Лиш того збачать и милуют, кто крик ділаєт, ибо з тим доказуеть, что єст жита способний!“ а дальше єст надруковано: „Угросуруска Лига марчовалаби (здає ся машеро-вала би) містом і кричала!“ Прочитавши таку пропозицію угросурусского водса підписавшого ся М. Ганчин, пригадала ся мені наша народна помівка: „дурному вічна пам'ять!“ беру за „Правду“ і читаю. В Правді єст всего потроха, але найголовніша річ, то питанє: „Чи намь бити Українцями чи руськими“ — за колонізацію ані словечка. Такою квестією не буде ситий навіть найтвердійший руський! Того суть певні наші робітники і руські чи українські і руські, чи то тверді. беру ся читати найпоступовійший орган робучого люду „Союз“ в тім сильнім переконаню, що „орган робучого люду“ заінтересує ся певно найенергійніше так важною справою і подасть в тій справі свої звязлі, основно обдумані реальні вказівки, та і справу, если не поведе о який крок вперед, то певно улекшить другим посунути її, аби на місци не заснітила ся.

На першій стороні ч. 46 „Союза“ під наголовком „Увага“ єст згадка за колонізацію, але так шугуло приперчена і припаприкована, що на сам вид тої поступової мікстури в очах чорніє! Пер-довсім лає ся д. Кирилюка за те, чому він осмілився перший понюхати дещо про Мексико і неначе киває пальцем, чому він не сидить як гриб у борщі; дальше пліше ся за єпископа, попів, рижанців, шкандальних, васіліянів і кілька слів на кінці за колонізацію. Все

се накопичено в тій малій увазі!! Яку звяз має гриб у борщі, рожанці, шкандальних, єпископ, попів васіліянів з колонізацією. Його не второпась відат сам автор.

Від правдивих провідників робучого люду, той люд вимагає чогось пугнійшого-реальнішого — а не тере-фери! — Зле роблять єпискупи, попів, ламполізі, паламарі — консеквенто отже слідувалоб Вам, панови від „Союза“ робити ліпше. Є квестія колонізації на порядку дня, квестія переважна для того люду, котрий береде ся заступати, возьміть ся отже до неї Ви щиро енергійно, але і серйозно; не робіть собі з таких питань забави-глузвання, бо ваші партнери готові плюнути своїм провідникам в очи та я дивую ся взагалі, що до днесь того не зробили ще!

Брехати, не ціпом махати — се потрафить перша ліпша перекупка з першого ліпшого ро- skiego miasta в Галичині! Крім ласкавого признання важности колонізації не подались у свої увагах ані одної реальної гадки, ані одної стрічки що до якогось плану. — Возьме ся до тої справи хто инший, сейчас буде те гнівати ся, чому то не Ви зачали як приміром, вже Ви заініціювали ся на д. Кирилюка. Не шіфуйте „ордерами з цибулі“ та фразами але приступіть до реальної роботи над піднесенєм просвітнім моральним і матеріальним свого народу але без жовчи у серцю і скаженої пінні на устах — а тогди всі скажемо: честь Вам!

Мавбим сказати ще дещо о „Хлопським Параграфі“, яке становиско в тій квестії заняла сея „поважна заступниця робучого люду“, але, що „Х. Параграф“ благородно промовчав, уст не отворив, що впрочім і мудро зробив, так я на його адресу можу хіба поставити питає: а со рап па то?! піс? — то довго!! Люди будуть думати, що мудрий!..

Чому я приступив до річи не відразу, а затримав ся на орган. русько-американських партій мушу ся оправдати, а потім вже зачну саму річ.

Я не хотіти укривати ся під псевдонім, бо справа вимагає прилюдної диспути і явної акції, в котрій інтересуючі ся особи мусять явно виступати зі своїми поглядами та планами, єсьм приготуваній на безцеремонні дикі лайки і варварські напади зі сторони тих, котрі окричали себе „правдивими провідниками робучого люду“ а за те попів, учителів і всіх не з їх кошарі дерунами гасителями просвіти народної, ламполізімп і проч і проч; — отже тих панів хочу упевнити, (що і роблю прилюдно) що я не хочу відбрати їм ані хліба, ані гонору та називати ся „правдивим провідником робучого люду“ ані при-темнювати авреолі їх патріотизму, але робю се лише з обовязку свого походження і поклоняня. — Тому прошу їх всіх, щоби мені дали спокій, а за те всю свою енергію обернули в тім напрямі, щоб з початого вишлов для нашого народу як найкрасший косен.

В 45 числі „Свободи“ змалював д. Кирилюк як вірний син руського працюючого народу, дуже вірно душу нашого чоловіка, та її горячі бажання кажучи що наш чоловік тільки і мріє про се: „щоби мати під ногами клатик власної своєї землі“. Що оно так єст а не інакше, видимо се в житю нашого народу. Бо хотия наш чоловік буде добрим майнером чи лебром, хотия не повстаєє ся стати до роботи в фабриці, хотия устрій і цілу машинерію першій розбачить і своєю пильністю, роботячістю, здібностями інтелектуальними і фізичними потрафить закасувати не одного робітника

культурнійш. націй то все таки „вовка тягне до ліса“ — дитину природи тягне на лоно своєї матери, — Русина тягне до землі до господарки. До того жита він звертає ся, зітхає і чує ся доперва тогди щасливий, коли вирве ся з гармідеру фабричного міста, а опинить ся у своїй хаті бідній але над все найдорожшій хатині. А се єст важний мотив до організації руських колоній, бо як знаємо, много єст таких наших емігрантів, котрі не мають чого вертати до краю, бо нема до чого. Правду кажучи о много ліпшим булоби, настроїти наших людей до повороту на вітчизну і до купна маєтків польської шляхти, котра, як би на команду позбуває ся своїх ланів, продаючи або цілі комплекси, або парцелюючи поміж мазури.

Але тут мусимо ся спотикнути о одну дуже важну заваду, а то: Гроша мають наші люди мало а і з того треба видати спору на далеку дорогу з поворотом на вітчизну; у вітчизні ціна землі в останніх літах дуже підскочила, бо морі платять ся почавши від боо до 2000 корон; а найважніший хлопський аргумент промавляючий проти агітації за еміграцією на вітчизну, се старокраєві неможливі відносини політичної натури і натягнене до неможливости податкової шруби.

Я — каже наш чоловік — „буду в краю робити на податки“? Другим і третім мотивом, промавляючим за організацію руських колоній в Америці є взгляд національний і економічний о чім о. І. Велигорський шілкою обширно і переконуючо писав в 48 числі „Свободи“ у своїй статі „Наша колонізація“ і тому я додаю від себе ще лиш один важний мотив, а се моральність. Ми, сьвященники працюючи між руським народом в старім краю, а тепер опинивши ся між тим самим народом в Америці не можемо свого народу пізнати!! Що так єст, признаєт мені кождий, котрий мав з народом до діла в Галичині і тут в Америці. Много премного чинників зложило ся на такий раптовий зворот успособленя нашого народу, а між ними такі самі наші провідники так в рясках, як і сьвічки. Та я єсьм вся таки тої гадки, що головнє бравурне жита, лоскіт, свист, шум і тріскот машин, фабричних моторів і ризикове лажене по підземних норах, розстрілюванє скал, жите у гробі живих істот — майнерів, як не менше модерне жите у многоязычних фабричних чи майнерських американських містах, відиграли в тій зміці, з природи лагідної сентиментальної меланхолічної душі нашого чоловіка не послідню ролю. Той сам наш фабричний робітник з природи меланхолійний-вражливий, котрий хвилює обставинами жита, відмінним способом праці і не відповідним його вдачі окруженєм своїх по доли товаришів зарібників підходить під натуру бравурних фабричних машин і акомодує ся житевим обставинам великоміського фабричного населення, той самий робітник, коли зближить ся назад до природи, овіяний материнської лагідности щиростю та протою, змінить ся на ліпше протягом кількох місяців. Додавши до сказаного Вп. авторами в тій квестії ще і ті колюсанні нещастя і випадки наглих поражень родинного щастя через каліцтво або і смерть наших руських робітників, в найбільшій часті кормителів родини татів дітям і мужів женам, ті сотки бідних вдовиць і тисячок дітей-сиріт, котрі не знала-либ сумної долі сиріцтва, если-би тяжкі обставини житеві не прогналі їх і їх кормителів з рідної землі — де жите люцьке плыве спокійно і не наражене на так великі майже необхідні не-

Даром дамо кождому великий русько-англійський Тлумач
під дуже легким условєм:
што пішле через нашу Руську Компанію:
„Ruthenian Exchange Co.“
до краю не менче як 100 корон на раз або купити шифкарту у нас — дістане даром Русько-Англійський Тлумач.

Пам'ятайте, що условия легкі і нічо Вас не коштують. Если Вам треба післати гроші до краю, Ви їх мусите через когось післати, если Вам треба шифкарти, Ви її мусите ся у когось купити. Чому-ж би Ви мали купувати шифкарту і посылати гроші через чужих — а не через своїх людей? Руська компанія „Ruthenian Exchange Co.“ містить ся в редакції „Свободи“, і дає половину доходу до каси Р. Народного Союзу, має кавці 15.000 і єст під контролею стейту. Посилає гроші по шлах уміркованих, спродає шифкарти на всі лінії, помагає в клопотах приїзжаючим емігрантам, коли не можуть дістатись з „Касельгарди“, опікує ся щиро переїзжаючими до краю, в Нью-Йорку, де кождий незнакомлений стрічає ся з трудностями і легко попадає в розличні клопоти.

Тому Русини: чому-ж би Ви не мали підпирати Руську Компанію, а тим самим самих себе? Если удаєт ся до нас о поміч — отже також помагайте і нам.

Ми певні, що если звернете ся до нас, будете вдоволені так, як ті всі що до тепер до нас удавались, та не тільки Ви самі будете пересилати гроші і купувати шифкарти у нас, але і всіх Ваших знайомих будете до сего наклонювати.

Русько Англійський Тлумач се нова прегарна книжка, пожиточна для кождого Русина в Америці, обіймає 254 сторін друку. На пересилку книжки присилаєт 6 цт. степлями почтовими.

Хто next? Сей дарунок важний до 1-го Січня 1910 р.

Адресуйте:
Ruthenian Exchange Co.
184 Hudson St., New York, N. Y.

безпеченьства жита, мусимо сказати аподиктично: як най-скорше треба нам організувати руські колонії в Америці!! Руські колонії в Америці вже суть в Бразилії і Канаді, та як там жие ся тим нашим колоністам, об тім знаємо з газет а ще більше з приватних листів. Колонії руські і ту і там хромають дуже — о тім двох гадок нема; — ходить тепер о те, чи Мексико представляє ся ліпшим тереном під колонізацію від двох попередних територій. О тім мусло-би ся дуже серйозно надумати перед розпочатєм акції — бо наші перші дотепершні колонії росли припадково, люди ішли до Бразилії і Канади на осліп, ведені платними агентами лакомими на зиски від компаній, товариств і емігрантів. Ми-би мусили заняти ся по вітцівські долею наших руських робітників і если маємо дати їм щось, то мусимо шукати ліпшого, щось такого щоби нужду нашого брата не промінати за другу нужду, як не ту саму, то мало що меншу, але щоби дати йому те, щоби його вдоволило і ушасливило.

Возьмим під розвагу край Мексико, розгляньмо перше положенє географічне, топографічне а в кінці услівя, які дає колоністам правительство мексиканське.

G184 О. Пристай.

Торговля дівчатами.

В остатних часах доносять часописи щораз то нові вістки про арештованя агентів торгівлею дівчатами, яких они забирають до публичних домів розпусти. Погана ся торгівля найбільше розширена в Америці, де протягом одного року звербовано більше чим 15 тисяч дівчат з цілого сьвіта, а межи ними опинилось там чимало і наших дівчат. Перед сею страшною торгівлею звертасмо увагу тих родичів, що лишають без опіки свої дівчата. Як така невинна, несьвідома дівчина попадає ся такому поганцеві-агентови

в руки, так пропала на віки. Треба знати, що торгівля дівчатами з'організована незвичайно спритно, а агенти домів розпусти знаходять ся в кождім місті, а особливо в портах. Там часто удають они своїх або мужів, щоби тільки самітним дівчатам улекшити вступ на американську землю. Родичів дівчат обманюють звичайно агенти, котрі відповідним виступом і поведенєм старають ся викликати переконанє, що з добродійности заопікують ся їх будучністю. Звичайно не забирають они дівчат сейчас тільки прирікають написати, коли мати муть для них „гарні вигляди“. Відтак приходять листи і гроші на дорогу, а в листі представлені дівчатам різні корисні посади.

Доля, яка стрічає їх дітей, загально відома. Дівчата забирають до домів розпусти, відбирають їм все, що мають і роблять їх невинницями так, що вже ніяк з такого дому не годні видістатись. Много дівчат зі страху і сорому траплять усяку надію, щоб коли небудь знов побачити ся зі своїми. Они не мають також одежі до виходу і з тої простої причини звичайно не можуть утечи. Здавити торгівлю дівчатами можна би тільки в той спосіб, колиб з дому не пускали родичі дівчат без певної опіки. Власті повинні знова з найбільшою увагою недопускати до еміграції молодих женщин, коли не мають цілком певних запевнень, що до їх будучности.

ХТО не має а хоче дістати банкові папери до пересиланя грошей до краю, нехай сейчас пише на адресу:
Ruthenian Exchange Co.
184 Hudson St., New York.

SWOBODA

(LIBERTY)

The Ruthenian Weekly
Published every Thursday at
184 Hudson St., New York, N. Y.
Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

REV. P. PONIATYSHYN,
Superintendent
411 Washington Ave.,
ELIZABETH, N. J.

ANTH. CURKOWSKYJ,
editor
184 Hudson Str.,
NEW YORK, N. Y.

K. KIRCZOW,
manager,
184 Hudson Str.,
NEW YORK, N. Y.

Terms: Two dollars a year.

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter
December 21, 1906, at the Post
Office at New York, N. Y. under
the Act of Congress of March 3,
1879.

„Свобода“

часопис для руського народа в
Америці і орган „Р. Н. Союзу“.
виходить що тижня в четвер і
коштує:

в Америці на 12 місяців \$2.00
до стар. краю на 12 місяців \$2.00
в Америці на 6 місяців \$1.00

Оплатувати газету треба всес-
да з гори.

Гроші треба посилати в ре-
джістрованим листі, або через ек-
спресовий, або поштовий money
order (моні ордер). Money order
то є карточку, котру дістанете
від почтара або агента на ек-
спресовім офісі, пішліть нам бо
без того ми не годні гроший ді-
стати.

Адрес:

„SVOBODA“

184 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.

Від Тов. „Просьвіта“.

Щоби „Просьвіта“ могла
розпочати з новим роком
визначену собі діяльність,
потрібно конче бодай основ-
ні деякі справи формально
перед-тим поладити.

Тому запрошує ся отсим
всіх членів „Виділу Про-
сьвіти“ на засіданє, яке
відбуде ся **дня 29-го грудня с. р.**
в катедральній гали 816
N. Franklin St., Philadel-
phia, Pa. точно о годині 10
рано.

Повідомляє ся також всіх
інтересованих, що близші
інформації, потрібні для чле-
нів „Просьвіти“, оголосить
ся в „Свободі“ сейчас по
засіданню Виділу.

За Виділ:

С. Оргинський, Епископ,
Дмитро Андрейко, секр.

Нове заострене емігр. приписів.

Дня 20-го с. м. емігр. комісар Віліамс розіслав до всіх корабельних компаній, які займають ся перево-
зом емігрантів слідуєче писмо:

„Ви повідомили емігра-
ційний уряд, що на будуче
не хочете відповідати за
шпитальні кошти і кошти
удержання тих емігрантів,
яких по їх прибутку тут
комісія ухвала хорими, ми-
мо того, що їх недуга ви-

магає піклування і емігрант
не може бути скорше ви-
пущеним, аж виздоровіє.
Такого рода емігранти сто-
ять виключно під Вашою
контролем, і правительство
мусить відмовити ся від
плачення якихнебудь кош-
тів за ліченє емігрантів,
позаяк вони захоріли не у
сім краю; навіть нема нія-
кого такого фонду, з якого
можна-б черпати на подібні
видатки.

Правительство жадає,
що-б за такі кошти виклю-
чно Ви відповідали, але
дальше не може в сей спо-
сіб поступати, щоб в кож-
дім поодиноким случаю ко-
жду таку позицію судово
стягати. І тому подає ся
Вам до відома, що ті емі-
гранти, які захоріли і в на-
слідок існуючих еміграцій-
них приписів не можуть
бути допущені, та які му-
сять остати під лікарським
надзором, мають лишити ся
на покладі пароходу. Річ
природна, що заки се пра-
вило можна буде перевести
в житє, мине якийсь про-
тяг часу, в яким правитель-
ство буде приневолене по-
одинокі випадки лічити в сво-
ім шпитали. Однак в таких
разі Ви є безусловно відві-
чальні за всі повсталі кош-
ти, як се і практикує ся
від 20-ти літ.

На случай, коли-б Ви за-
явили охоту, щоб находя-
чих ся під Вашою опікою
хорих лічити в шпиталю,
то уряд радо згодить ся на
се, але лишень під тим у-
слов'єм, коли Ви наперед
підпишете документ, що у-
сі кошти перебираєте на
себе.

В. Віліамс, ем. ком.

До сего листу ем. комі-
сар подає слідуєче поясне-
нє: В розріз з 20-літнюю
дотеперішнюю практикою,
корабельні компанії освід-
чили, що вони не будуть
платити шпитальних кош-
тів за сих емігрантів, яких
найде ся хорими якоюсь
недугою. Накопів до таких
емігрантів було приміно-
вало ся сейчас еміграційні
приписи, вони всі сейчас
мусіли бути депор-
тованими. Однак уряд все
таким лишає якийсь час до
виздоровіння а доперва по-
сім піддавав їх приписаним
правом лікарським огляди-
нам. Тепер корабельні ком-
панії заявили, що коштів
удержання таких емігрантів
не будуть платити та що
сі кошти мусить поносити
сам уряд. В виду сего див-
ного жадання правительству
вельми жалко, що від те-
пер лікарські оглядини му-
сять переводити не, як до
тепер, в шпитали, але від-
разу на покладі пароходу,
де і сі, яких узнаєть ся
хорими, мусять лишити ся.
Річ природна, що нова про-
цедура потягне за собою
далеко численніші депор-
тації, але відвічальність за
се спадає виключно і ли-
шень тільки на коральні
компанії.

ВОТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ

Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ.

Незалежну церков о. Ів. Грабара і Фецька Дудя-ка знищив огонь.

Поліса асекураційна на церкв
в руках Банку — друга-же по-
ліса на річи церковні в руках
Галичан.

Мабуть поважним чита-
чам аж надто вже знана
історія Нью-британської Цер-
кви.

На саму згадку, які ріж-
нородні фази вона перехо-
дила — серце чесного чо-
ловіка здригає ся.

Церков сея поставлена
була ще тому сім літ на-
зад, за гроші майже самих
галицьких Русинів. Усе бу-
ло гаразд, доки церкви не
поставлено. Накопи-ж вже
церков була готова, посвя-
чена, вітворена і віддана на
спільну молитву для всіх,
від тогди Угорщани ласі на
гонори, хотіли бути у ній
босами; однак їх було знач-
но менше та і се менше їх
число бул: їх „босованю“
на перешкодї. А вже коли
приїхав наш Епископ до
Америку та коли Галичани
для сьвятої згоди хотіли
переписати Церков в прав-
ну опіку Епископови, що-
би в той спосіб покінчити
всякі процеси і довголітній
роздор між двома ворогую-
чими сторонами, тоді то
Угорщани підюджували „А-
мериканським Вістником“
казили ся зі злості, виду-
мували несотворені річи, не
дали Галичанам в церкві
спокійно помолити ся ані
дорогою перейти. Вкінці
допровадили до того, що
дня 18. жовтня 1908 під-
час Богослуження спричини-
ли криваву битку в церкві.
— Та хотая ласкавий „А-
мериканський Вістник“ ста-
рав ся в своїх дописах ці-
лу вину зложити на Галиць-
ких Русинів а уневинити
Угорщан — не вдала ся
штука!

Американський суд, роз-
бираючи добре цілу справу
битки, пізнав ся на фарбо-
ваних листах та добре їм
підшви припік.

На нічо навіть не придав
ся відклик Угорщан до вис-
шого суду!

Незмордовані Угорщани
на чолі зі своїм півмільоне-
ром, Фецьком, в своїй заї-
лості аби пімстити ся на
Галичанах підступом і здра-
дою присвоїли собі церков.
Тим лекше їм ціле діло пі-
шло, бо Галичани не мали
найменшої охоти ходити і
молити ся в тій церкві,
де плила братня кров, і
волили побудувати свою
власну церков що-б лиш
нічого спільного не мати з
Угорщанами.

Фарисейська радість опа-
нувала Угорщан, коли без-
правно заграбили в свої
руки Церков. Спровалили
зараз о. Волкая, котрий як
раз в той час був без міс-
ця, та сей невважаючи, чи
може незнаючи церковних
приписів — забрав ся до
посвячення зганьбленої цер-
кви. В слід за сим місто
Божого благословення на
церков і нарід стягнув ще
більшу кару і проклять.
Во по перше, по короткій

своїй місії в Нью Брітейн му-
сїв утікати перед часом
щоби самі Угорщани з вдяч-
ности йому очий не вишек-
ли.

В місяць пізнійше натра-
фив ся Угорщанам другий
такий апостол в особі о.
Ів. Грабара. Тойже остат-
ний погребав раз на всегда
церков тай Угорщан.

Днес з тої незалежної
церкви абсолютно не ли-
шилось нічого, крім чор-
ного обкіпченого кістяка.
Огонь дня 13. грудня зни-
щив її до ґрунту. Та се вже
мабуть і остатний розділ
з історії славної на цілу
Америку Церкви в Нью-
Брітейн.

Ф. Недудяк,

парохіянн з Нью Брітейн.

На пароході 3-ю клясою.

Дивне справозданє вида-
ла комісія післана для роз-
слідження відносин на ко-
раблях, про пануючі по-
рядки в III-ій клясі пошто-
вих пароходів. Іменно емі-
граційний департамент в
Вашингтоні примістив тай-
но своїх агентів, так жінок
як і муштин на кільканай-
цятьох кораблях в 3-ій кля-
сі і сі видаючи своє спра-
возданє, заявили, що під-
час їзди під покладом ді-
ють ся шкандальні річи,
йдучі в розріз найпримітив-
нішим поняттям про мо-
ральність. Ціле справозда-
нє є писане незвичайно сен-
заційно, без подавання імен
і дат; виглядає, неначе-би
воно було підготовленем те-
рену та вказанєм потреби
нових заострень еміграцій-
них. І се, здаєть ся, є ці-
лою причиною, чому ви-
слані агенти усе бачили в
найчорніших красках. По
друге емігр. уряд хоче ста-
ло на всіх кораблях примі-
стити своїх агентів, так
мужчин, як і жінок, які-би
мали надзир над подорож-
ними. Се все має стати ся
на кошт корабельних ком-
паній, які в виду нових ви-
датків мусіли-би піднести
ціну шифкарт. Річ зовсім
природна, що тут опять
відчинило-би ся нове поле
для „graft-y“ а кінець кін-
ців кошти експерименту
мусіли-б платити емігранти.

Справозданє емігр. комі-
сії складає ся зі справо-
зань поодиноких агентів.
І так одна жінка, яка не-
пізнана їхала як звичайна
емігрантка 3-ю клясою так
оповідає про свої вражіння:
„Через 12 днів подорожи
жила я серед крайної демо-
ралізуючої атмосфери, яка
ображувала усі мої змісли.
Лип сьвіже морське повіт-
ре робило троха можливим
диханє у страшних сморо-
дах. Проклони муштин, крик
жінок, які бороили ся пе-
ред напастованими, вереск
дітий непривиклих до та-
кого оточення робили, — що
так сказати кожний тон не-
виносимий.“

Чого не доторкнути ся,
усе аж липке від бруду. А
понад все на кождім кроці
моральний бруд. Пятнай-
цять годин кожного дня
бачила я се безвчинне, бру-

тальне накидуване ся му-
штин жінкам, зовсім чужих
собі, які нераз і слова не
розуміли зі своїх бесід. Лю-
ди не можуть жити в такій
атмосфері, щоб і самим не
стати подібними своєму
оточенню.

Дальше оповідає сей жі-
ночий агент, що провід в
напастованю жінок вела
передовсім залого.

На тій тоці сходять ся
майже всі справозданя.
Майже в кождім говорить
ся, що матрози втискають
ся в місця зарезеровані
виключно для жінок і сто-
ячи годинами на корита-
рах напастують кожду пе-
реходячу. А коли жінки
роздягали ся або одятали
ся, то завсїгди мож було
коло них побачити влізли-
вих матрозів.

„Одного вечора — опо-
відає агентка — прийшов
надзирающий матроз у наш
відділ та почав напастува-
ти одну „польську“ дів-
чину, що лежала хора на
ліжку. Мимо її благань, аби
її лишив в спокою він ста-
вав чим раз більше влізли-
вий. Мене він не бачив.
Доперва, на крик дівчини,
яку він держав в обіймах,
коли надбігли пасажири,
кленучи пустив її.

„Взагалі, залого кора-
бельна в поведеню з жін-
ками і дівчатами посуває
ся до крайних границь зов-
сім не обавляючи ся ніякої
кари. До якого степеня є
неморальним се поведєнє,
свідчить факт, що, — як
оповідає мені багато ма-
трозів є приневоленіх же-
нити ся з дівчатами, що
їхали на тім кораблі“.

Справозданє говорить, що
ні одна жінка чи дівчина,
подорожуюча 3-ю клясою
не є свобідна від напасто-
вання. Навіть саму агентку
напастували почавши від
матрозів, а скінчивши на
підфіцерах, а один навіть
був так влізливий, що вона
мусіла аж йому зааліку-
вати солону поточину.
„Безпереривно, день чи ніч,
було по кількох з залого
завсїгди на покладі і не ро-
блячи собі найменчих скру-
пулів, в білий день, в най-
брутальніший спосіб на-
пастували кожду жінку чи
дівчину“.

Як сказано, справозданє
повисше викликало вели-
чезну сензацію, та сейчас
усі корабельні компанії ви-
ступили з протестами. Жаль
тільки, що в справозданю
зовсім не говорить ся на
яких лініях корабельних та
на котрих пароходах діють
ся такі річи.

ДЕ Є

Іван Ванатко, родом із Панкної,
повіт Горлиці, Галичина. В ду-
же важній справі пошукує його
брат. Хтоби про нього знав або
він сам, нехай пише на адресу:

Hnat Wanatko,

Box 46, Pleasant Unity, Pa.

ПРЕНУМЕРУЙТЕ гумори-
стично-сатиричну часо-
пись „ШЕРШЕНЬ“!!!
Коштує \$1.50 на рік. —

SZERSZEN

439 North 6th Ave.
Scranton, Pa.

НА РІЧ ФОНДУ „ПРО-СВІТИ“

зложили на вічу дня 15-го верес-
ня жертви:

О. Сембратович за Black	Rock	\$10.00
О. Сембратович за East	Buffalo	5.00
О. Данилович	Глова	10.00
Юрій Фалат	Григорій Пиртко	1.00
Максим Шкодовский	Вас. Левчик	2.00
Марчак Баранський	Вас. Грцинько	1.00
Федір Поливка	Евг. Василенко	1.00
Мирон і Марія Гундич	Андрей Сквір	2.00
Баволяк	Яків Качмар	1.00
Мих. Лисак	Ник. Ваверчак	1.00
Андрей Романьчак	Филип Бодан	2.00
Криницький	Федір Лукагович	1.00
Йосиф Войнаровский	Андрей Герич	1.00
Мих. Носаль	Теодор Жулка	2.00
Гр. Пивюк	Андр. Лужецкий	1.00
Алекс. Кулик	Мих. Стельма	1.00
Ів. Парияк	Павло Чигота	1.00
Стефан Роман	Андр. Варіан	1.00
Іван Заблоцкий	Андр. Янкович	2.00
Дмитро Капігула	Андр. Джуган	5.00
Юрій Луцьо	Алекс. Френцко	1.00
Андр. Дзуган	Ник. Галайда	1.00
Алекс. Френцко	Мих. Прислопский	1.00
Ник. Галайда	Константин Толопко	1.00
Мих. Прислопский	Андр. Гела	5.00
Константин Толопко	Стефан Чаплий	1.00
Андр. Гела	Мих. Матвій	1.00
Стефан Чаплий	Сильв. Маркевич	1.00
Мих. Матвій	Антін Онисик	1.00
Сильв. Маркевич	Панько Процишин	1.00

Разом \$119.00

По вічу надіслали:

О. Вас. Гривнак 50.00
Семен Козак 4.00

Разом \$173.00

Ів. Парияк кас.

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР.

Грудень.

23	Ч	Міні, Ерм.
24	П	Даниїла стовп.
25	С	Спіридіона еп.
26	Н	30. Пра отц.
27	П	Филимона
28	В	Елєвтерія
29	С	Аггея

— Письменник наш др. Іван
Франко виїхав був для поліпше-
ня здоров'я до Одеси над Чор-
не море. Тепер йому полекшало
і він вертає на днях до Львова.

— Дня 9-го с. м. емігр. комісар
дав домови „Sw. Józefa“ опять
привілей посилати на Еліс Ай-
ленд свого агента.

— Революція в малій, цен-
трально-американській республі-
ці Нікарагуа майже покінчена.
Головний її винувник, през. Зе-
ля „подякував“ за уряд а на
його місце по довгій і горячій
дебаті вибрав тамошний парла-
мент президентом дня 20-го с. м.
Др. Й. Мадріз-а.

— Дня 18. с. м. опутив паро-
хід „St. Louis“ ньюорський порт
везучи 3000 мішків і 8000 пакє-
тів з дарунками на сьвята для
європейських своїх тутешних
емігрантів. До днес число усіх
сьвятоточних посилок дійшло кру-
глої суми 7½ мільонів доларів,
то є о 41 процент більше, як ми-
нувшого року. Найбільше чи-
сло посилок пішло до Ірландії
від тутешних Айршів, потім до
Італії, на третім місці до Астрії,
четвертим до Угорщини, потім до

Німеччини і т. д. Числа сі наглядно показують, що фінансові відносини емігрантів в краю значно поправилися від попереднього року.

— „Примірний“ монах. На днях приїхав до старої Руси (Росія) архимандрит валдайського Іверського монастиря, Йосиф. Йому поручено перевести слідство в справі жалоби подана монахам місцевого Спасо-Преображенського монастиря на свого настоятеля Теодозія, котрому монахи закидають „увлечені“ жінчинами, гру в карти і надмірне уживання алкоголю. „Подібні святські привички — говорять монахи — уводять в соблазн рядову братію“. Монахи просять о усуненні архимандрита Теодозія. Місцевий відділ союзу „русского народа“ виступає в його обороні з тої простої причини, що арх. Т. є членом союзу і підтримує його всякими способами. І так прийняв до монастиря стяг союзу, котрого не хотіла прийняти ні одна церква в місті і вклав субсидію на видавництво щомісячного листка „Искорки“.

— Недавня страшна катастрофа в Cherry Hill, наслідком якої омоло 300 майнерів втратили життя, мала хотіла ті добрі наслідки, що сими днями губернатор призначив замкнути і копати вугля, які мають ясного жадання законів не мали найменших средств охоронних в разі якоїсь катастрофи.

— Як доносять телеграми з Відня 20-го с. м. то в австрійським парламентам в наслідок обструкції славянської унії послідні засідання тривало безперервно повних 86 годин. Обструкцію вели головне чеські послі, які змінювали себе безперервно в говоренні довжезних бесід. Наконеч „зломано“ сю обструкцію в сей спосіб, що президент уділено більшу повноважність в накладанню кар на послів.

— Товариство орохони дітей в Ньюарку, Н. Дж. заняло ся долею чотирох дітей рубача дров з ліса коло West Caldwell. Діти сі ніколи з ліса не виходили і вирости в стані цілковитої дикости. В дорозі з Патерзону до Ньюарку тремтіли зі страху на вид людей і введені до дому товариства не мали найменшого поняття як уживати сходів. До гори вийшли з тяжким трудом, але коли прийшло ся їм сходити на діл, то майже вмирили зі страху. Поняття такі, як Різдво, трамвай, каміньця, школа, купівля і т. д. суть для них зовсім чужі і незнані. Як говорять, таких дітей в сій околиці є більше. І се діє ся яких 20 миль від Нью Йорку!...

— З російської України. Звісний український письменник, Борис Грінченко в послідних часах став поважно нездужати. Ціле літо він пробував на дачі в Боярці, а тепер за порадою лікарів виїхав до Італії. — Професор А. Лобода викладає в зимовім семестрі в київській університеті „малорусскую литературу XIX. ст.“ (спеціальний курс для охочих). — В місяцях липни і серпни с. р. велись археологічні розкопки під орудою відомого археолога і вченого Гамченка в селі Криничках, балтського повіту. Розкопки дали багато матеріалу старої домікенської епохи. Раніш біля Криничок знайдено дуже багато цікавих і рідких річей. Як, звичайно, всі вони відіслані до Петербурга, де стануть власністю археологічної комісії. В місяці липни д. Гамченко оглядав „Вали“ біля хутора кн. М. Шербатової Цехмайстрової, що лежать на схід від м. Немирова по ріці Горюничі. Раніш се місто оглядали професори: Антонович гадав, що ті вали з часів скитської епохи, а Іванішев — старовинно-славянської. Д. Гамченко ні з одним ні з другим не

годить ся. І тепер почато розкопки на кошт власителя „Валів“ кн. Шербатової. Д. Гамченко — представник петербурського археологічного товариства і звичайно все, що відкопають, пішло в Петербург. Збирає ся він писати вчений трактат про доісторичну епоху околиць Немирова.

— Мнимий відкривця північного бігуна, Др. Кук після своїх записки і спостереження що до відкриття північного бігуна до провірення університетови в Копенгазі. Желізна пачка з сими документами минушого тижня наспіла на місце призначення а онові спеціальний комітет почав провірювати їх. Загально сподівано ся, що се провірюване займе з яких 2 тижнів часу, тимчасом з яких в несповна 2 дні заявила, що покінчила свої праці. Офіційного присуду ще не оголошено, однак загально говорять, що предложені Куком документи і докази суть того рода, що з них зовсім не мож набрати переконання аби він був на північній бігуні.

— Нужда в великих містах. Недавно вийшла з друку статистика міста Лондона. З сеї статистики довідуюсь ся, що в тім величезнім англійським місті, замешкалім богачами і всякими достойниками святськими та духовними, находит ся більше як 150 тисяч людей без найменших средств до життя. На 1000 мешканців 34 не має даху над головою і не має з чого жити. Страшні то числа!

— Кроваві цифри. В Росії, в царстві тьми і абсолютизму, видали суди окружні лиш за один місяць жовтень 138 смертних присудів, а за 10 місяців 1174 з чого виконано 462. На редакторів російських і українських газет наложено 155 кар на 71.725 карбованців. Страшна се самова, якої нема в ніякім іншійм краю на світі.

— Сніг з грозами. В половині падолиста стала ся в Лодзі в Росії рідка поява: іменно спав там обильний сніг, а безпосередно по тім перетягнула через місто буря з грозами. Від грому згорів в околиці дім.

— Недавня катастрофа в копальні вугля в Шеррі, Іл. (St. Paul Coal Comp.), яка пожегла таку велику масу людей, побільшила велике число людських жертв, які забрала земля в протягу одного року. Подасмо тут спис копалин і число погинувших гірників: В Рабоді в Вест-фаллі згинуло під землею 343 гірників, в Пенсильванії 275, в Респічі на Угорщині 25, в Віржинії 135, в Аїка на Угорщині 56, в копальні Ціглер 25, в Вест-Стенле в Англії 150, в Лякевані коло Пітсбурга 200, в Юзівіці на Україні 17, в Мечель в Мексику 20, в Реальмонте в Мексику 20, в Баргеді в Англії 22, в Тарен в Англії 227, в Шеррі около 300. Близько два тисячі робітничих трунів у протягу одного року! А число се не є повне, бо підприємці старають ся скрити перед свѣтом кожний поодинокий випадок. А скільки то каліцтва є щоденно, а скільки живих трунів! Кожний кусняк вугля, кожний кусняк заліза, соли і т. п. є значений кровю робітника!

— Дивного сторожа має вазиниця в Harris County, Тексас, в якій під пору містять ся около 250 арештантів. Тим сторожем є здоровенний медвідь. В днину є він припнятий на ланцюгу, але за се вночі мандрує від кута в кут по цілїм подвір'ю. З шерифом і дозорцем вазиниця жне сей волохатий сторож в найгарнійшій злагоді, але за се горе арештантови, який дістане ся в його лапи. Про се знають вже дещо сказати 4-ох арештантів, які вночі 19-го с. м. вилонили ся зі своїх келій. Медвідь сейчас у прихованні на подвір'ю, загнав їх

сїх 4-ох в кут і почав так здорово ревіти, що аж побудила ся сторожа і вітків забрала під свою опіку.

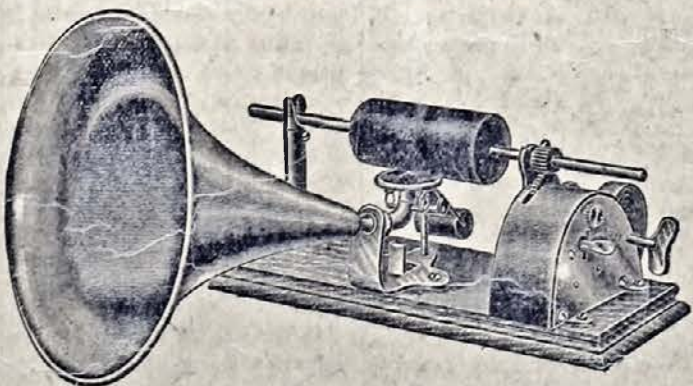
— Вінчане з перешкодами. „Діло“ доносить про таку подію: В Сокалі відбуло ся дня 23. падолиста вінчане панни Марії Н., доньки фабриканта цегол, з молодим техніком з Кракова. Уже в дорозі до костела приключила ся молодій парі немила пригода. Ледви що виїхали з дому родичів і уїхали кількадесять кроків, як нараз коні, що везли молодих, попадали на дорозі, аж люди, що случайно переходили вулицею і весільні гості мусли помагати підносити коні і остаточно молода пара поїхала далше. Костел оо. Бернардинів був на прийняте молодої пари величаво украшений і так весільний що в хвили, коли молоді уїхали, займали ся китиці на свѣчках, а свѣчки зачали спадати на вітар. Мимо того молода пара вклала перед образом Пречистої Діви, котрий на той час відслонено. Перед престолом явив ся о. Ян. Яворський. Ледви що зачав вінчати, коли раженій апоплексією повалив ся неживий на землю. Кинули ся зараз його ратувати, але ратунок був вже безуспішний. Мимо того молода пара витривала в своїй постанові і вінчане замість о. б. гостині відбуло ся доперва аж о 9. годині вечером.

— 3 поступів днешникарства. Сензаційну промову Росберія, виголошену в Глєсгові, записувало рівночасно 12 стенографів при редакційних столах в Лондоні. Нове се „чудо техніки“ примінив перший раз практично днешник Evening News. Електрофон, як названо винахід, має так докладний апарат, що переносить голос бесідника зі всіми модуляціями на віддалі 3.500 англійських миль. При слухавці апарату могло здавати ся, що чоловік знаходиться серед слухавців Росберія в сали ратуша в Глєсгові. Приклад віддавав не лише слова бесідника та їх барву, але також замітки з товни, сміхи, переривання, хвилені гамір в сали. „Електрофон“ був уставлений на трибуні в сали. В редакції Evening News двадцятьох стенографів, що змінялись що дві мінуты, доставляли рукописи до зецерських машин так, що вона появилася в часописи майже рівночасно з хвилю, коли її скінчив Росбері.

ДЛЯ УЖИВАЮЧИХ ТЮТЮН

ПОМОЖІТЬ НАМ РОЗПРОСТРАНЯТИ НАШ ТЮТЮН ПОМІЖ ВАШИМИ ЗНАКОМИМИ, А ДАМО ВАМ' ОТСЕЙ ФОНОГРАФ ДАРОМ.

Се не є жадна лялька, дурничка, яку часто дають другі заведення яко надгороду, протинно, се є першої класи говорюча машина фонограф в кождім вигляді.

В кождий час, коли бажаєте, можете мати безплатний концерт в своїй хаті і се не концерт одного інструменту або одного голосу, але концерт банди і оркестрової музики, співів, які чуєте ся в старім браю, одним словом — все, що любите. Запийте Вашею купця ва „KING“ TALKING MACHINE, а він Вам скаже, що она коштує 15.00 дол.

Ми хочемо Вашої допомоги в розпространенню нашого доброго борю тютюну до цигаретків і файн. Ми пишемо Вам кождого рода поштою: Австрійського, Боснійського, Герцеговинського, Турецького і Російського вартости 6.00 дол. Ви можете легонько розпродати його між вашими знайомими, позаяк се найліпший тютюн в світі. 50—3

Тютюн, до якого всі звикли в Європі і який вони люблять. По одержанню нашого тютюну запропонуємо його своїм знайомим, если знайдете його за відповідної. Дайте їм наше ім'я і адресу і сею дорогою можете розпространяти нашу компанію. За сею поміч дамо Вам за дармо наш „KING“ PHONOGRAPH. Се є предподібно тільки одна спосібність, яку коли можете мати, дістане першої класи говорючу машину без одного цента.

За тютюн рахують Вам 6.00 дол. Пришліть наперед 50 цт. марками, а ми вишлемо Вам до найближшого Вам експрес офісу тютюну і фонограф; в'їзавимуйте все, нім запийте, а если знайдете все задоволене, запийте на експресі 6.00 дол., а тютюн і фонограф буде Ваш.

Гроші звертає ся будь котрому недоволеному коштумерови. — УВАГА: Ся оферта буде тільки так довго, доки не задоволеному коштумерови. — УВАГА: задала того радию Вам не відтататися в ордерам, если хочете мати наш „дарований фонограф“. Адреса:

EUROPEAN TOBACCO CO.,
33 Leonard Str., Dep't 52, New York City.

На підставі ухвали Конвенції „Союза“, кожде братство приваляже до „Союза“, повинно мати отсі книжки:

- 1) Книжку членів (іменослов)
- 2) Книжку місячних складок
- 3) Книжку касову і протоколову.

На сі книжки повинно кожде братство заслати 5 доларів дикаси „Союза“

Русини Пітсбурга!

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ.

ЩО ГРОШІ — ТО СИЛА?
Старається півняти та північ скласти свої ошадності в стейтовім Банку на розі ул. Carson-a і 14-ої. Сей банк є одним з найстаріших і найпевніших банків, що цілковито забезпечує Ваші ошадності. У нас складають ся гроші церковні, братські, сирітські і ин. Кожний, що має у нас гроші, отримує на бажане вїт стейтових контролерів.

Продаємо Корабельні карти на найліпшій лінії, а гроші до краю висилаємо по почтовім курєсі

German Savings and Deposit Bank
Cor. 14th & Carson St.
South Side, Pittsburg, Pa.
Й. Е. Рот, прес. А. І. Міллер, кас.
Ол. Бучак, ур. банк.

КОНКУРС.
Парохія шукає дяко-учителя, характерного, доброго русина тверезого з добрим голосом теңоровим (високім) уміючого провадити хор по можности Школа руска 2 години денно. Платня \$40.00 і доходи.
Rev. Rotko,
Box 1091, Carnegie, Pa.

МОЛОДЕЦЬ
27-літний, пристойний, ремісник, все тверезий, працьовитий, посідаючий \$1200 готівки, належачи до Братства і Р. Н. Союзу хоче пізнати добру, мудру руську дівчину, або бездітну вдову в віці 18—25 літ в цілі сопружества. Добра, а хіжача доброго мужа мати, нехай пише, залучаючи фотографію до:
B. Krach,
Andrew Neubauer,
974 Manhattan Ave.,
Brooklyn, N. Y.

Русько-Англійський ТЛУМАЧ
з котрого можна дуже скоро навчитись англійської мови.
Сторін 256. Тверда оправа. Ціна 60 центів.
Замовляти у:
And. Sawka, 52 Greene St., Jersey City, N. J.
Агентом даєть значний опуст.

ROSE'S IMPROVED ANTISEPTIC CATARRH JELLY
Guaranteed by The Rose Mfg. Co. under the F. od and D. ugs Act, June 30, 1906
Serial No. 25144

Натар жолудка є часто взятий хибно за нетравлене.
ЗАРОДОК катарови затроне носові проходи, входить до горла а опісля до жолудка, втягаючи за собою зароди, через що повстає слабість. Правильний рух здорового жолудка устає. Корі не може бути ні стравлений ні з'ужитий. Висте усунути причину, лікарі старають ся штучним способом привернути природне діване жолудка, а не старають ся усунути її зароди, висте дівану часту або поздержати всі неправильности. — Розого Антисептичний Пили проти катару є правдивим домашнім ліком, зовсім відмінним своім виробом від всіх других того рода ліків дотепер існуючих. — Є се сильний слизистий пили, прикращаючий скоро силу і життєвість. Кожного рода катар мож бути вилічений если уживас ся сего успокоючого, гоючого средства. — 15.000.000 бутук спродано а 50.000 антикарів продано його.

Немає в собі жадної кокаїни, ані ніяких шкідливих домішок.
Розого Антисептичний Пили проти катару абиває мікроби сейчас. Його ділане на слезову оболону є антисептичне, а що складаєть ся з многих гоючих складників, сповняє свою річ належно, неопускаючи до ширен ся зароди, гоїть заражену часті і усуває катарові патрути. Природа робить рещту. — Розого Антисептичний Пили проти катару мож бути також ужитий в слізючих слабостях, як: Укусеніе пчолою, оводом, попавшеніе, укушеніе кожною рослиною, скаліченіе барбером, одиженіе, попукаєне шкіри, звичене складів руки, попавшеніе, відморженіе, укушеніе комарів, сідане ся руки, тасеменіе (робакки), загигітціа, асиді рани, попавшеніе голови, чираки, опаленіе сонцем, ятрени (ропленіе), попукаєне губ. — Пішліть 2-центову почтову марку, і дістанете даром один кусок на пробу. Занується і відішлється ним. Висукає Вам сейчас катар носовий і здохотить Вас до дальшого уживаня його. Пішліть по него сейчас. — Ціна 25 центів за один пакетики.

ВІРОБЛЕНЕ
THE ROSE MFG. CO.
333 JAY STREET, BROOKLYN, N. Y.

Для парохій на Різдво!
Вже вийшли на-кладом Свободи Коверти на різдвяний дар для парохій, який після звичаю щорічно складають парохіяни.
Сі коверти суть унаражені чудовим образом, якого відбитку тут подаємо, а по обох боках є написи:
Різдвяний дар на гр. кат. церков
Ціна 1000 Коверт 5 дол.
Продає „SVOBODA“
184 Hudson St., New York

До відома Вп. П. Секретарів Відділів Р. Н. Союзу.

Календар Р. Н. Союзу на 1910-ий рік вишлесь на сих днях на адресу дотичних П. Секретарів Відділів Р. Н. Союзу через експрес. В пачках разом з календарями є рівнож залучене відповідне число Статутів Р. Н. Союзу для тих нових членів, які вступивши не дістали ще їх. Просить ся отже Вп. П. Секретарів евантуально зголосити ся і відібрати пачки з Календарями і Статутами наколи зістануть повідомлені спеціальною карткою та розділени їх опісля поміж членів свого відділу.

Ціна книгарська для нечленів виносить 40 цт.
Календар обіймає 256 сторін друку на гарнім папері і є прикрашений висше 100 гарними ілюстраціями на цілу сторону і в тексті. На продаж є призначене лишень незначне число примірників, тому просимо спішити з замовленнями. G185

АНГЛІЙСЬКИЙ СОЮЗ В АМЕРИЦІ.
1910
АНГЛІЙСЬКИЙ СОЮЗ В АМЕРИЦІ.
АНГЛІЙСЬКИЙ СОЮЗ В АМЕРИЦІ.

Сей феодальний устрій був на цілім світі через кільканидцять сот літ, а зачав він упадати тому около двіста років назад. В тім феодальнім устрою мужики уважали ся за інвентар, себто за робучу худобу свого пана-шляхтича і не мали жадних прав. Тоді робили они тяжку панщину для шляхти. По селах були тоді шляхтичі, які уважали себе за людей, і мужики, яких шляхтичі уважали за худобу. По містах знов жили купці, які в торгівлі громадили великі багатства, та ремісники, які єднали ся в цехи і мали більшу пошану, більший масток і більшу власть в місті, як се мають вони нині. Тоді ще фабрик не було, не було желізниць, телеграфів, телефонів, не було машин. Усе потрібне тоді до життя витворювали ремісники своїми руками і для того мали добрий заробок і були навіть досить багаті. Ті ремісники, купці і прочі мешканці міст були вільні і панщини не робили так як мужики. То причиною ся до того, що міста з одної сторони багатіли а з другої сторони цілком відрізняли ся від сіл і стояли осібно. Навіть в оподарських справах не було тоді між вільними містами а поневоленними селами жадної злуки, бо мужики все, що їм було потрібне до життя, робили собі самі в селі і у місті майже нічого не потребували купувати ані продавати, бо вони витворювали собі хліба лише тільки, кілько самі потребували.

Так отже через те, що мужики нічого майже тоді не купували ані не продавали, через те, що тоді не було фабрик, у яких можна би панам було визискувати робітників — гроші не мали великого впливу на життя народу, на життя краю та держави. Як хто тоді мав дуже багато грошей, то міг собі гуляти і вживати, але запрячи тисячі людей робити на себе він не міг. А що, як ми вже вище згадали, і властиві багаті — капіталісти в державі не мали привілеїв, бо те все було в руках шляхти, то ті багаті були дуже тими феодальними (шляхецькими) порядками недоволені. Через своє багатство мешканці міст, себто купці і ремісники, добували собі освіту і знане, так, що вони були мудріші від шляхтичів, які лише гуляти знали та мужиків лавити. Через то багате міщанство почало ся бурити кротив тих феодальних порядків, проти того, що вони як розумні і багаті не мають жадного впливу в державі, а за те ті, що покладать зі шляхецьких родів, хоті би вони були дурні і бідні, мають власть в краю і силу. І тоді то міщанство почало відбивати ся до народа, щоби він не

позволив на те, щоби такі порядки дальше тревали. Вони говорили толі, що всі люди в державі і багаті і бідні і шляхтичі і мужики повинні мати рівні права і однакову повагу. Вони представляли, що несправедливою є річею, щоби потомки шляхтичів панували над міщанами і працівними ремісниками та мужиками. Вони одним словом кликали робітників і мужиків, щоби вони в спілці з міщанами збунтували ся і знищили ті несправедливі феодальні порядки, а завели нові, де би всі люди були рівні і свободні. А що тимчасом міщанство ставало що раз багатіше, бо тоді торгівля з закорськими краями приносила великі зиски, а з другого боку вже тоді почали при помочи гроша закладати великі варстаті і малі фабрики, у яких можна було визискувати робітників — то воно дістало велику перевагу. А що воно ще заступало ся і за справедливі жадання волі і рівності для всіх людей в державі, то мужики і робітники прихилили ся до того міщанства і під їх проводом зробили революцію у Франції. За одну ніч змінили цілий устрій держави, перевернули цілий тодішний лад суспільний до гори корінем і завели новий.

Але мужики і робітники, які своїми руками і своєю кровю той новий устрій завели, були ще темні і не вміли завести такого ладу, який був би для них добрий. Вони йно зробили те, чого хотіли міщани, а міщани завели тоді такий лад, який би був для багатих найліпший, бо міщани тоді були дуже багаті. Той новий лад тривав і до нині і тому, що йно завели міщане називає ся і він міщанським ладом або з француска буржуазійним.

Чим же отже визначає ся той новий буржуазійний лад в житю суспільнім?

Отже міщани знищивши привілеї шляхецькі завели привілеї тих пракмет, якими вони визначали ся, то є гроша. Чим передтим було шляхецтво і старинний рід, тим тепер став гріш. Як перше привілеї шляхецькі запрятали мужиків в ярмо панщини, так від тоді міщани запрягли мужиків в ярмо капіталу. Вони передовсім поставили засаду, що все мусить служити капіталови. Вони просто ошукали мужиків і робітників і коли говорили про волю і свободу то мали ту на думці лише свободу і волю для гроша, свободу визискувати при помочи гроша працю робучого людю. А робучий люд, який своїми руками помагав їм ті нові порядки завести а не доглядів в тім підступу, в той спосіб сам помагав кувати на себе кайдани.

Найважнійший закон нинішнього ладу буржуазійного є: капіталістови вільно платити робітникам за ро-

боту кілько йому сподобав ся. Правда, що новий порядок скасував панщину і каже, що робітник може йти до роботи або не йти, після його вподоби. Але на ділі той новий порядок скасував лише панщину для шляхти а за те завів панщину для гроша, для капіталу. Дивнійше гнав мужиків до роботи на лан нагай економа, а в нинішнім ладі жене його до праці на панський лан та до фабрики голод. І він мусить йти робити за те, що йому пан капіталіст дасть. Одним словом, нині капітал є всемогучим паном, він опановує ціле суспільне житє, він має всі привілеї, як колись мало їх шляхецьке похажєне, шляхецький рід. Капітал нині не знає границь, не знає перешкод. Перед ним корить ся цілий світ. Перед ним повзаєть ся в поросі все: від него залежні правительства і народи, перед ним клонять ся навіть ідеї.

Колись, мужики були безпечні перед перевагою гроша, бо все, що їм було до життя потрібне, они собі самі виробляли. Нині усе змінило ся. Тисячі фабрик, желізниць і машини витворюють все і силують усіх купувати їх товари, коли не хотять пропасти в конкуренції з ними! Нині мусять мужики вироблювати товари на продаж, щоби за них дістали гроші, за які-б могли купити собі товари потрібні. І тут капітал має свою силу. Він визискує працю робітників і користуючи ся машинами дає товари свої за таньшу ціну, як се може зробити мужик, що власними руками, без науки гарує на своїм кусничку землі. Тому мужик, який вже мусить свої виробити продавати, щоби покупити річи до дому потрібні і заплатити податки та всякі драчі, продає свої виробити все тано і тому не годен ніколи на ті гроші заробити ся. Одним словом, не тільки робітників, но фабриках і на ланах, але і мужиків на своїх власних полях визискує всемогучий гріш і запрягає їх на себе робити. Так отже сотки міліонів мужиків і робітників нині мусять гарувати і бідувати тяжко, дістаючи за свою роботу лише тільки, щоби не погинули з голоду та могли дальше плодити робітників для панів. За те кілька тисяч капіталістів, що в своїх руках велику скількість того капіталу нагромадили з визиску працюючого людю, є на світі просто богами, неограниченими панами, яких воли все корить ся. Для того то нинішній лад на світі зове ся також капіталістичним ладом.

Не диво проте, що робучий люд, який тому сто літ дав ся так ошукати багатому міщанству, тепер зачинає ся знов бурити, щоби звалити зі своїх плечей те ярмо капіталу, як колись він звалив ярмо шлях-

тицьке, ярмо панщини. Але навчений досвідом він вперед учить ся і організує ся (єднає ся), щоби знов не ошукав його хто так, як се стало ся перед сто літами. Мужики і робітники пізнали, що сила їх лежить в єдності і освіті. Перед тою силою робучого людю пропаде всяка сила визискувача, пропаде всякий привілей і робучий люд заведе на світі такі порядки, при яких усі люди будуть щасливі, при яких не буде міг ніхто визискувати другого і жити коштом другого. Перед тою силою робучого людю впаде сила капіталу, впаде капіталістичний визиск і гнет, як колись перед революційною силою його упав порядок феодальний. Але нині ще панує безгранично капітал, але нині ще він міліони жертв забирає з посеред нас.

Фонтенові пера.

Найбільше вдоволяючим фонтеновим пером є лиш перо фірми Waterman's Ideal Fountain Pen. Сі пера суть знані у всіх краях світа вже від двадцять лят, і протягом сего часу вони зробили майже цілковитий переворот в всесвітній методі писаня гусичими і сталевими перами а завели новий звичай, яким любуєть ся багато муштин і жєнщин, уживаючи до писаня Waterman's Ideal пера. Сі пера суть вигідного розміру, мають золоте закінченє і можна їх дібрати до власного способу писаня. Беручи на взгляд, що пера Waterman's Ideal суть вельми пожиточні для людей всякого віку, і що вони находити у кождо-го признанє, не від річи буде тут зазначити, що сі пера суть вельми гарним дарунком на Різдва і що люди обдаровують себе ними о много більше, як другими річами.

Вираді є много других пер не менше вигідних, однак клопіт з ними, бо комплікації цих других пер не така, щоби робила їх тревалими і певними. Waterman's Ideal пера суть зовсім такими самими, які й були вироблювані тому двадцять лят років, а їх слава є наслідком зовсім нештучного виробу сих пер. У них нема нічого до зниження, нічого до зіпсува; таке перо складаєть ся з п'ятих частин, а кожда з них заки зістала зложена у цілість перейшла з способів виробу з найбільшою старанністю.

Ложочка атраментова, яка має виключний патент, в Waterman's Ideal перах, є головною частиною, яка регулює переплив чорнила з резервуару до закінчення пера; вона повздержує всякий надмірний наплив чорнила і упевнює, що при кінці пера находити ся все стільки чорнила, що ним можна писати кождої хвилі без потрясання пера.

Золоте перо є 14-ть каратове, гарне і заосмотрене рідким „іридієм“ — найтвердшим металем в світі. Закінченє є знамените, податне, шорстке, рівно втяте, і у всіх відмінах заострень і гнучкості, які незвідимо вдоволять і найвибагливішого писаря. Суть також пера зі спеціальним закінченєм для бухгалтерів, счетоводів, рисовників і т. п. і їх можна змінювати.

Славний тепер охоронний перстїнь, який є лиш при Waterman's Ideal атраментових перах, є винаходом, котрий спричинив, що сі пера суть днесь найпрактичнішими в ужитю. Сей перстїнь є стало прикріплений до пера. Він прядержує перо в кишені, і означує властиву сторо-

ну при хованю і через те хоронить від згублення його, як також хоронить, щоби перо не скотилось з бюрка чи стола і не зломалось.

Суть ще і другі пера виробу Waterman's Ideals, котрі наповняють ся спеціальною помпокою нахадячою ся в середині пера. Їх можна безпечно носити в валізі в якій небудь положеню без обави, що чорнило виллєсь.

Waterman's Ideals пера стали новочасною потребою в торговельнім і товарискім світі, а їх репутація, яку вона собі виробила і вирабляє є нічим иньшим, як лиш запевненєм, що сей товар цілковито і безперервно вдоволяв всіх через цілий час. Ціни за Waterman's Ideal пера починають ся від 2.50 дол. і вище, відповідно до розміру і золотих чи срібних обкладок. Кожде перо є безусловно гарантоване. Сі пера продають ся у всіх першорядних склепах в кождім більшим місті по цілім світі.

РУСИНИ! Спмагайте своїх Русинів. — Посилайте гроші до краю, купуйте шифкарти в Русійській спілці RUTHENIAN EXCHANGE CO., 184 HUDSON STR., NEW YORK. У даватєсь також до неї в справах ґрунтових і військових, котрі ся Спілка точно зко-ує.

Думайте! Читайте!

Календар Провідник

на рік 1910 після нового стилю Ціна в гарній оправі 35 цм. Аґентам і книгарням опуст. Заможайте завчасу! Eugene Hwozdyk 705 Mint Alley. S. S. Pittsburg, Pa.

Госпинець на Сьвєта для американських Русинів. Вийшла з друку невелика але ціна книжочка під заг.

Ангелскій Хоръ

зборникъ народно-церковныхъ пѣсень зложивъ о. Володимиръ Стежъ. Книжочка ся містить в собі 34 цілком нових пѣсень, уложених під ноти, а то: 10 пѣсень до Ісуса Христа; 11 пѣсень до Пресв. Д. Марї; 4 пѣснь на Рождество Христове, а 9 пѣсень ріжного змісту. Книжочка апробована Іх Пресв. Епископом Ортинським, в котрій то апробаті між иньшим пише ся так: „...милославною гармонією підносять духа христіанського кождого вірного; поручає ся протго всімъ діакон-учителямъ, щоби старали ся сими пѣсньми народъ вучити і такимъ чиномъ спричинити ся до Божої славы.“

Ціна одної книжочка 25 цм. 6 примірників нараз за \$1.25 10 „ „ „ \$2.00

Головний склад у RUTHENIAN BOOK STORE, 439 North 6th Ave., SCRANTON, PA.

ДАРОМ одна пачка славних ліків „GALEN“.

Чи Ви хорі? Ліки „GALEN“ виділили тисачі людей, вони вилічать і Вас. Пощо платити великанські суми грошей за ліченє, наколи Ви можете вилічити себе самі. Пришліть свою точну адресу, ім'я і прозвисько, а ми Вам вишлемо відвратотною поштою прїбний лік „GALEN“ цілком даром. 1. Rumatina лічить ревматизм, невралгію, пухлину і т. н. недуги. Ціна 3 дол. Прїбка даром. 2. Persola лічить болїзни жолудка і т. п. внутрішні недуги. Ціна 3 дол. Прїбка даром. 3. Fortola — патентований лік для нервозних, ослаблених та утративших полову силу. Ціна 5 дол. Прїбка даром. 4. Spangulola вилічує малярію, пропасницю, лихорадку, малокровність, біль носа, очей і горла. Ціна 4 дол. Прїбка даром. 5. Asmolola лічить зі знаменитим успіхом всі грудні болїзни, як: захотку, астму і хронічний кашель. Ціна 3 дол. Прїбка даром. 6. Virola вилічить в короткім часі гемороїди і затроєне крово. Ціна 3.50. Прїбка даром. 7. Немога знамените средство проти гемороїдів, викидів і т. п. недуг. Ціна 3 дол. Прїбка даром. 8. Merpota цілковито лічить свїтілі грипер і рани на тілі. Ціна 3 дол. Прїбка даром. 9. Pelocresce являє ся хорошим ліком проти випаданя волося і болю голови. Ціна 3 дол. Прїбка даром. 10. Profilacta в короткім часі вилічує жіночі недуги, як неплодність, нерегулярні періоди, білі уплави і т. п. Ціна 3 дол. Прїбка даром. Адрес:

GALEN CHEMICAL CO., 227 West 74th Street, NEW YORK CITY.

Рускій лікар зі старого Краю
ДР. М. ВИСОЦКИЙ
Спеціаліст в мужеських, жіночих і дїточих недугах.
Години урядові: 8—9 рано, 1—2 по пол., 6—8 ввечера.
Office 142 Ferry Str., NEWARK, N. J.
ГОВОРІТЬ ПО РУСЬКИ!

Російсько-Американська Лінія.
Одинона без пересїданя лінія поміж Росією а Америкою.

Почтові пароходи.
Пароход „Бірма“ — жовтня 2-го 1909.
Двошрубовий парохід „Росія“ — листопада 6-го 1909.

Ті, що їдуть в кабінах сьвіт-ильовені від оглядин в Кестлгарден і висїдають в порті, если они вїстали оглянені через лікарів і урядовиків на шифі.

Ціни умірковані.
За ближшими інформаціями звертати ся до:
A. Johnson & Co.,
Gen. Pass. Agent,
27 Broadway, NEW YORK, N. Y.

Металеві обцаси і ЗАПЯТКИ

Зроблені з сталі.
Дп Майнерів, Наменр в. Фармерів! всіх, нотрі працюють при тяжкій роботі.
Ваш продавець чоботів має на складі чоботи „американські“ обцасами. Кождїй швец може Вам їх наложити. Вертають замінену за них ціну потрійно. Одна третя часть Ваших шкїри. Ніколи не сходять ся. Зділюють Ваші старі чоботи як нові. Па-шіть по цінах.
United Shoe Machinery Co. BOSTON, MASS.

DR. RICHTER'S "PAIN-EXPELLER"
Одною флашкою Pain-Expeller-a можете прогнати демона болїзни.
Се средство до втравля не має рівного собі. Нічо не дає так скорїй полє-нші і сталой помочи в усіх ревматичних недугах, невралгїї, викидках і д. По всіх друготарах по ціні: 25 і 50 цм.
F. A. RICHTER & Co. 215 Pearl St. New York.
Позір на охоронну марку: „Котвиця“!

Свій до свого!

Нумо Братя! Свій до свого!
До Маммоша! Вої до одного!
Чужих усіх поминайте,
Тільки свого підпірайте.
Мамрош Русин справедливий,
А в бізнесі все уцвітивий —
Хто-же хоче більше знати,
Прощу прийти й переконається.
Горівки найлучші має,
Бо злих зовсім не тримає.
Й так віскуп, комовицю,
Для всіх добру сливовицю
Арак, коняк, рум, паленка
І кмітківка солоденька;
Вина рівнож всі хороші
І то за дешеві гроші.
Пиво свіже і холодне —
Лучше бути вже не годне.
Тому Братя, памятайте,
Та до нього завертайте.
А ті, що в контрів приїжджають
Най сей адрес памятають:

Тrof. Mamrosh,
110 Morris str.,
Jersey City, N. J.

Одинокий руский адвокат і нотар
на цілу Америку

Доктор прав

ЮЛІАН ЧУПНА

Консулярний комісар.

Подає юридичні справи в Галичці:
Пропеца спадкові і ґрунтові. Відбор
гроші від довжиків. Справа військові
Споряджує контракти, повномочія і во
иний документи. Перепроводжує інтабу
ляції і всі виписи гіпотечні. 2-
3 N. Main Str. WILKES-BARRE, PA.
Адрес поштової: JULIAN CZUPKA, I.L. D
P. O. Box 372. WILKES-BARRE, PA.

THE FIRST
NATIONAL BANK
OF MINERSVILLE, PA.

Капітал \$500.000.00. Надвишка
і нерозділені зиски \$93.000.00.
Заснований 1864 року.

Проводить загальний банко
вий бізнес. Видає міжнародні
моні ордери, драфти і дерес
гроші до всіх частин світа, по
значає гроші на реальності. Де
позити сего банку подвоїлись
протягом останніх 5 літ і вино
сять тепер около \$500.000.00.

Гроші пересилає через фір у
Knauth Nachod & Kuhne, New
York, N. Y.

ВИРОБИ БРАЦКІ

машлі, шапки, відзнаки,
хоругви, уніформи.

Ціни і прози вислає
даром.

Можете писати до нас по руськ,
словами або польськ.

В. Н. MORGAN
13 N. MAIN ST.
SHENANDOAH, PA.

Книжки

які можна дістати вскладі кни
жок „Свободи“:

Америка 15
Ангел та пустельник і т. і. 15
Борба клас і чому робітники
організують ся 15
В Старім і Новім краю 25
Гріхи міліонерів і т. п. С. 7 6 15
Дещо з історії православної
місії в Америці 10
Дещо про звіврати 30
Дві левади і т. п. С. 5 15
Дорога любови, то Божа до
рога, С. 6 15
Емігран 15
Жовіур 10
Журавлі 10
Жите, зарібки, організації і т.
п. в Спол. Державах 15
Земельне питанє 15
Зуб за зуб 10
Історія Руси з образками 10
Капітал і праця 15
Книжка рахункова 50
Казка про Жидів 15
Навернений Грішник 20
Народний рух австро-упор
ських Русинів 15
Новий Завіт \$2
Образки і загадки 10
Оповідання 15
Про відступників від рос.
православ'я 10
Про нутро землі 25
Підземні скарби 25
Покуса 10
Про кінець світа 15
Псалтир \$1
Розмова Поляка з Русиним 10
Смерть 10
Стародавні казки та оповіда
ня 15
Степові люде 15
Страйк 20
Стріляй на смерть, робітнича
драма 15
Товариска ворожка 15
Унія в Америці 20
Хто чого жиє 15
Які то є люди на землі, з 20
образками 50
Як мужик ходив до царя
правди шукати 15
Через кордон 15
Руско-англійський тлумач ... 60
Польско-англійський тлумач ... 60
Молитвенники в красній оправі.
Бог Надежда моя \$2.50
Хліб душі 2.50
Друг Душі 1.50
Друг Душі (в звич. опр)75
Молитвенник малий 1.50
Вінець 1.50
Зборник 2.30

Також можна дістати:

Книжочки колекторські цер
ковні 10
Книжочки Братські 10
Метрики хрещення 3
Метрики шлюбні 3
Метрики смерті 3
Поміник померших душ 10

Пишіть на адресу:
Swoboda,
184 Hudson St., New York.

„ДУШПАСТИР“

се прекрасна, щиро-руська церковно-народна газета.

Виходить в Філядельфії кожного місяця, подає
гарні науки духовні і відомости зі світа. В „Душ
пастир-и“ друкують ся важні для всіх оголошення
гр. кат. канцелярії Епископської. Не брак там і
жартів веселих та сьмішних, і красних образків.
„Душпастир“ всім подобає ся — всі его хвалять.
Копітує на цілий рік так тут в Америці як і
до старого краю всего лиш \$1.20.

Читайте, що пишуть за „Душпастир“:

Сапога, Sask., Canada, Март 29, 1919.

Всечесна Редакція Душпастиря! — ...Признаю Вам щиро правду,
що мілка часопись так не едовольила мене, як ся наша, дорога часо
пись „Душпастир“... Ся часопись то вост так, якби в дуже сильну по
суду, легкий, маністий доц... Пешай васіле благодать Божа над сям
початком так гарного і сьвятого діла! — З поважанєм Олекса Хабун.

Подібні похвальні листи приходять до Редакції „Душпастиря“, май
же що дня. Тож заволяйте „Душпастиря“ чим-ськоре для себе і для
Ваших сьвяків і знайомих тутки і в краю.

„Душпастир“ повинен бути в кождій руській хаті.

Гроші на „Душпастир“ треба посилати (най
ліпше поштовим моней-ордером) на імя:
Rev. J. Boyarchuk, 821 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

Позір, Братя Русини!

Я зроблю в найліпшого мате
ріалу за найнижчі ціни

Братські шапки, відзнаки, ласи, брощки, фани, хоругви, уніфор
ми, печатки всякого рода так для братств, як і для поодиноких осіб

Продаю майліпші види з життя Ісуса Христа від Різдва аж до
Вовнесенія. Продаю також книжки до молена і сьвітські: руські, польські і
словенські по дуже низьких цінах. — Осам Русиним, а до того членом
Р. Н. Союзу. Проч в чужині! Удавайтеся лиш до свого! Як хто знає,
най так пише. За роботу гарантую. Моя адреса така:

Stefan Kalakuka

215 Moran Court, Scranton, Pa.

Для Церков

виконує всякі роботи з об
сягу різбарства і позолотар
ства як:

Іконостаси, віттарі, киботи і ин.
бувший управитель різбарської і
позолотарської робітні в Товари
стві для розвитку рускої штуки
у Львові.

Іван Луговян,
с/о German Savings & D. Bank
S. S. Pittsburg, Pa.

ПЕРША АМЕРИКАНСЬКА „РИЗНИЦЯ“

під покровом сьв. Арх. Михайла.

„RYZNYCIA“, 114 Chestnut Street, SHENANDOAH, PA.

Має склад і виріб річей церковних як:

Фелони чорні від \$30—65.00
Ризи сьвітлі від..... \$35, 40, 55, 60, 80 і висше
Стихарі від..... \$6.00
Ручники, илитони, хоругви з образами від \$30.00 і в.
Чаші від..... \$20, 35, 40, 50 і висше
Ліхтарі, Служебники, Евангелія від \$20, 45, 55,
60 і 80.00 дол.
Цьвіти на престол і до сьвічок по ріжній ціні.
Приймає ся заовлення на нові річи як таном і до направи
старі ризи.

Сьвітло церковне:

СьвІЧКИ ВОСКОВІ (декоровані) з образками по
26 цнт. за фунт, 1 на фунт, 2 на ф., 3 на ф.,
4 на ф., 6 на ф., 8 на ф. і 14 на фунт.
СьвІЧКИ ВОСКОВІ ручно декоровані 50 цнт. за фунт,
2 на ф., 4 на ф., 6 на ф. і 8 на фунт.
Тройці ручно декоровані по 4.50 дол. Угля до кадилиць! 28 цнт.
Пачка (120) запалачів 24 цнт. Олива гальон 1.10 дол.
СьвІЧКИ ВОСКОВІ до надставлюваня 3 на фунт 22 цт.
„ „ 4 на ф. і 6 на фунт..... 22 „
Офірки воскові 16 на ф. і 18 на фунт..... 22 „
СьвІЧКИ СТЕАРИНОВІ..... 16 „
„ „ 4 на ф., кручені 4 на ф., 6 на
ф. і 1 на фунт.
СьвІЧКИ на престол (extra) 37 цт. за фунт, воско
ві жовті 1 на ф. і 6 на фунт 30 цнт.
Надило 50 і 55 цнт. за фунт.

Добрі Фарми в стейті Нью Йорк.

МОЖНА КУПИТИ ТАНО НА СПЛАТУ
РАТАМИ З ВУДИНКАМИ І ЗАСІВОМ,
В ЧАСТИ ПОЛОЖЕНІЙ ВЛИЗЬКО ТОР
ГОВИЦЬ, ЗЕЛІЗНИЦЬ, ШКІЛ І ЦЕРКВЕЙ.

Бюро Рільництва стейту New York помо
же безплатно руським господарям емігран
там сполучитись з рільництвом стейту New
York і улюкує купуючих фарми, арендую
чих або робітників. 45-48

По дальшій інформації приходіть або пи
шіть на адресу:

Commissioner of Agriculture
23 Park Row New York City.

Несподіванка на Різдво для наших
нових і старих костюмерів.

Пакет для кожного
замовляючого мі
стить в собі:

Мужеський шевітовий овер
ковт 45 цалів довгий з вел
етовим ковніром (після впо
доби: синій, чорний, синій).
Годинка золочена з подвійни
ми ковертами і найліпшим
ходом; як також гарний лив
пюх з модним дармовисом
Прегарний, золочена спинка до краватки з вартіс
ним каменем; пара спинок до маншетів гарного
виробу, позолочувана, і перетів з вартісним ка
мінем.
Елегантна охоронна бритва до голєня з трома осіб
ними ножами.

Прегарний па
нунок з сими
річчями висла
ємо по одер
маню \$8.00

Хочіть той оверковт і ті други річи а всі будуть Вам забудувати!

Ся рідка продаж є в тій цілі, щоби розголосити наші дорожності в
цілий Спол. Державах. Ми не прийемо більше замовлень від одної особи ан
одно. Пішліть 8.00 дол. в реджістрованім листі або через моніордер а ми Вам
вішлемо сей елегантнй пачунок, т. є: ГОДИНКУ, СПИНКУ ДО КРАВАТКИ,
СПИНКИ ДО МАНШЕТІВ, ПЕРСТЕНЬ, ОХОРОННУ БРИТВУ І СЕЙ ГАРНИЙ
ОВЕРКОВТ, спеціально зроблений для нас через одну з великих фабрик в
Спол. Державах. Запевняємо, що він є модний і носить ся тривало. (Пішліть
нам кавалок шкурки в мірою обєму Ваших грудей і рукавів). Замовляйте днесь.

Frank's Jewelry Co.

Dep. 107, New York,
48 West Broadway.

АРТИСТ РІЗБЯР

Евгеній Василенко

виконує усіякі роботи

входячі в обсяг церковної
штуни, як:

ІКОНОСТАСИ
ВІВТАРІ
ПРЕСТОЛИ
БАЛЬДАХИНИ і т. д.

Золотить і малює ікони.

Усі роботи виконує добросовісно.

EUGENY VASYLENKO
337 W. Center St., Shenandoah, Pa.

Одинона взірцево уряджена

ДРУКАРНЯ „СВОБОДИ“

затрудняє добре вишколений друкарський
персональ, посідає найновіші машини, як
томе ріжнородні гарні черенки і приприси.

Виконує

всякі друкарські роботи

точно, гарно і по низьких цінах.

Влов, Родимці, як томе Відділи і члени Р. Н. Союзу по
винні з всякими друкарськими роботами удавати ся лиш
до своєї друкарні „Свобода.“ — Адрес:

184 Hudson Street, New York, N. Y.

Оден з найбільших
броварів в Америці.

Варить пиво на
краєвий спосіб.
без всяких примі
шок.

Хто лиш раз
покоштує сего пи
ва, то иншого вже
не буде пити.

Голова від него
ніколи не болять,
бо єсть здорове і
поживне.

Не треба его зреш
току хвалити, бо
добре само за себе
говорить.

E. ROBINSON'S SONS,
Lager Beer Brewery,
435 to 455 N. 7-th Str., Scranton, Pa.

Telephone calls:
General Office 2333, Night Call 4854.

ДАРМ!

Вишлемо кождому на пробу новий лік, хто йно
його буде потребувати. Мужчини зломані на
здоровлю і торлячі на всілякі венеричні недуги,
страду пам'яті, ревматизм, нервозність, у
тробу, піхур можуть пробувати сї ліки даром
на наш кошт. Сї ліки суть спеціально споряд
жені для хорих мужчин та жінок на всякі по
лові недуги, нервозність, брак енергії, довіря
в себе, байдужність, злі навички, хронічні не
дуги, ветидливність і т. д. Сї ліки додадуть Вам
вати тіла, черствости, здоровля, зроблять Вас
сильними, веселими, о погіднім умі. Се не ро
бить ріжниць, що Ви вже щось уживали; спро
буйте ще раз і то безплатно, бо ми хочемо Вам
помочи як добрий Самарянин і друг. Наш лік
є царем поміж всіма ліками. Пишіть днесь, а
дістанете даром пачку ліків і книжочку про
нову методу лічення. Адресуйте так:

Samaritan Supply Co.
North Detroit, Mich.
D. 207